

Dokaj uspešni rezultati 9-mesečnega poslovanja

Uvodoma lahko ugotovimo, da se nadaljuje tendenca sorazmerno uspešnega poslovanja Hmezada, ki smo jo ugotavljali že v I. polletju. V večini TOZD in DO so doseženi znatno boljši rezultati kot v enakem obdobju lanskega leta.

Za Hmezad kot celoto smo dosegli 70,329.000 din ostanka čistega dohodka, povečanega za pospešeno amortizacijo.

V primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta se je ekonomičnost poslovanja le malenkostno izboljšala in še to predvsem po zaslugi trgovske dejavnosti, ki dosega že prek polovice obsega poslovanja Hmezada. V proizvodnih dejavnostih in storitvah pa se je ekonomičnost poslovanja poslabšala. To je tudi razumljivo, saj so se škarje cen surovin in materiala v primerjavi s prodajnimi cenami kmetijskih proizvodov še bolj zožile.

Ta razmerja cen so še zlasti neugodna v celotni živinorejski reproverigi. Takšno stanje povzroča nezainteresiranost rejcev živine za večjo proizvodnjo, ki predvsem pri proizvodnji mesa v celoti stagnira in povzroča izgube v osnovni kmetijski proizvodnji v tej panogi. Predvsem pa je takšno stanje privedlo v nemogoč položaj celotno mesno predelovalno dejavnost. Prav tako je celotna kooperacijska proizvodnja zaradi limitiranih razlik v ceni v precej nezavidljivem položaju.

Zaradi stabilizacijskih ukrepov in s tem zmanjšanja kupne moči, se je položaj gostinske dejavnosti tudi precej poslabšal.

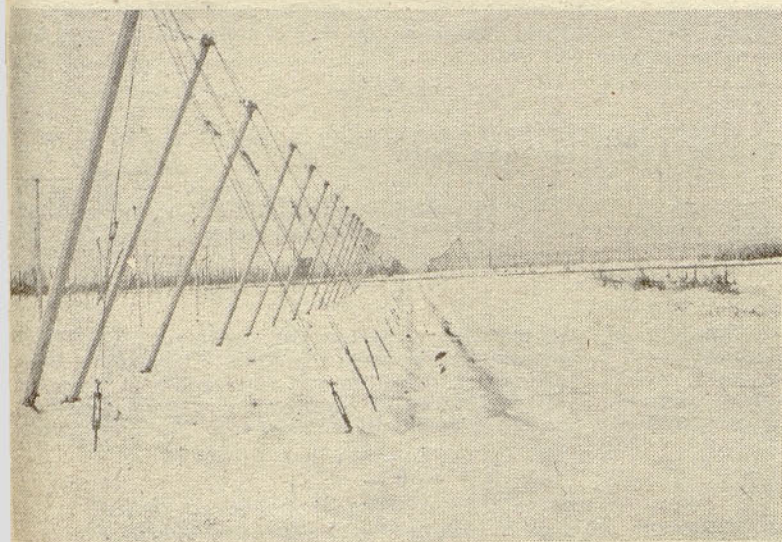
Z izgubo je zaključila samo Celjska mesna industrija. Znotraj DO, ki so kot celota sicer pozitivne, pa je v izgubi še šest TOZD.

DOSEŽEN KOLIČINSKI OBSEG

Kljub temu, da kmetijska proizvodnja ob 9-mesečnem poslovanju še ni v celoti realizirana, na osnovi zbranih začasnih podatkov ocenjujemo, da bo količinski obseg večji za 8 do 9 % v primerjavi z lanskim letom. Planska predvidevanja (10 % povečanje) torej ne bodo uresničena v celoti.

Pri tem pa moramo poudariti, da je gornje povečanje obsega proizvodnje doseženo z enakim številom delovnih ur, kar praktično pomeni, da se je produktivnost dela povečala za 8 do 9 % v primerjavi z lanskim letom. Če ob tem še povemo, da so izplačani osebni dohodki znatno pod planirano dinamiko, ugotovimo, da smo ravno na tem področju prispevali glavni delež k bistvenemu izboljšanju rentabilnosti poslovanja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

V začetku in zopet ob koncu novembra zapadli sneg je med drugimi deli onemogočil tudi jesensko temeljno obdelavo hmejljšč, ki jo moramo opraviti takoj, ko bo dopuščalo vreme

Iz referata Franceta Popita

Z 8. SEJE CENTRALNEGA KOMITEJA ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE 24. NOVEMBRA V LJUBLJANI

Smo na usodni prelomnici, ko gre za to, ali bomo tudi v praksi uveljavili socialistični samoupravni položaj delavca v temeljni organizaciji združenega dela in krajevni skupnosti, da bo odločal o pogojih in rezultatih dela...

V kar največji meri moramo izkoristiti dosežke dosednjega razvoja, vse vire, vse rezerve, vse znanje naših ljudi, poznavanje in obvladovanje proizvodnih sredstev in tehnologije, uveljaviti racionalnost v gospodarjenju, posebej s surovinami in energijo, ter obvladovati tržišče...

Odgovornost za gospodarjenje zastruje dejstvo, da bo obseg sredstev za naložbe, ki moremo z njimi realno računati v naslednjem planskem obdobju, sorazmerno manjši. Razmere v družbeni proizvodnji in reprodukciji nam namreč ne dopuščajo, da bi še naprej prenapenjali gospodarski razvoj z nepokritimi sredstvi in s krediti iz tujine...

Neizprosno mora obveljati načelo, da ne more nihče v združenem delu s sredstvi v družbeni lasti niti začeti niti nadaljevati investicije, ki ne ustreza družbenim kriterijem in merilom, če zanje nima celotnega pokritja v sredstvih, ki z njimi upravlja in razpolaga, ali v materialnih obveznostih, ki so jih prevzeli drugi ozdi neposredno ali s posredovanjem svojih bank...

Na gospodarjenje z družbenimi sredstvi še vedno močno pritiskajo določene vrste porabe, ki jih obdaja umetno ustvarjeni fetiš, da zanje ne velja ekonomska podrejenost gibanjem v družbeni reprodukciji, to je da imajo svojo lastno, ekonomsko, avtonomno logiko in dinamiko...

Škodljivo je, da o dohodku, o njegovem razporejanju in kroženju v tokovih družbene reprodukcije ne odločajo tisti, ki ga ustvarjajo — delavci v tozdih — marveč od njih odtujeni centri ekonomske in politične moči...

Večji izvoz je pri uresničevanju ekonomske stabilizacije odločilnega pomena za nadaljnji razvoj Slovenije in Jugoslavije, še več — za njuno neodvisnost...

Z razvojem in uveljavljanjem lastne tehnologije, lastnih proizvodnih postopkov bomo zmanjševali zdaj še preveliko odvisnost od tujega znanja in tujine sploh, ki jo je naredila neinventivna, lagodna in pogosto tudi kratkoročna dobičkar-ska miselnost...

Več bomo morali vlagati v znanost in šolstvo, v novo vsebino reformirane šole, ki bo z usmerjanjem dala bistveno spremenjeno družbeno kadrovsko strukturo v korist proizvodnih poklicev in spremenjeno kvalifikacijsko strukturo v korist strokovno in družbeno vedno bolj izobraženih delavcev...

Prednost pri naložbah bo morala imeti proizvodnja hrane, energije in surovin. To usmeritev morajo upoštevati v delovnih organizacijah, pa tudi v občinah, republikah in federaciji...

Razvojnih ciljev ne moremo uresničiti z razvijanjem vase zaprtih republiških ekonomij. Nasprotno, ustvariti je treba vse pogoje in možnosti, da se združeno delo samo, brez kakršnihkoli posrednikov, močneje poveže na dohodkovni podlagi in skupnih interesih razvoja na enotnem jugoslovanskem trgu...

Z ukrepi ekonomske politike, s subvencijami, kompenzacijami in podobnimi ukrepi je treba zagotoviti takšno rast cen, ki bo potrošnikom zagotavljala normalno preskrbo in ne prevelik pritisk na življenjske stroške. Odgovornost za stabilno preskrbo je treba kolikor možno zaostri, kajti če kje ni potrebno, da imamo težave, je to prav na področju preskrbe...

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZ REFERATA FRANCETA POPITA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zakon o združenem delu določa, da moramo sredstva za delo skupnih služb zagotavljati na podlagi svobodne menjave dela, toda v praksi to nalogo prepočasno uresničujemo, saj prejema skupne službe sredstva za delo ne glede na to, koliko prispevajo k ustvarjanju dohodka tozdev...

Ni osnovno vprašanje, kolikšno število zaposlenih je v skupnih službah v ssih, v bankah, v gospodarskih organizacijah, v državni upravi, v delovnih skupnostih družbenopolitičnih organizacij in drugje, ampak, kaj ti delavci delajo in ali opravljajo družbeno potrebno delo...

Tako kot investicije, je treba prepoloviti tudi obseg javno izgovorjenih in napisanih besed, če hočemo zagotoviti njihovo večjo plodnost in realnost...

Tudi praksa in politika nekaterih vodstev zveze komunistov bo trd oreh v boju za poglobljanje socialističnega samoupravljanja, saj se v marsikaterem okolju obnašajo preveč kot predstavniki posameznih struktur, premalo pa kot organi, ki morajo delavcem in delovnim ljudem odgovorjati za svoj prispevek k uresničevanju socialističnih samoupravnih odnosov in družbenih ter delavskih interesov...

V nekaterih organizacijah ZK preradi obračajo jadra po vetru malomeščanske, vsemu prilagodljive miselnosti, namesto da bi delali revolucionarno, na liniji družbenega interesa. Zanimarili smo uveljavljanje takšnega lika komunista, ki je vselej pripravljen s pogumom pokazati na nepravilnosti in hkrati pokazati na način njihovega odpravljanja...

Obdobje, ki je pred nami je zelo pomembno za družbeno-ekonomski razvoj naše socialistične samoupravne družbe. V njem naj bi ne samo premagali razvojne težave, ki nas v zadnjih letih močno peče, ampak ustvarili trdnjše pogoje za še uspešnejši družbeno-ekonomski razvoj v naslednjem obdobju...

DOKAJ USPEŠNI REZULTATI 9-MESEČNEGA POSLOVANJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za Hmezad kot celoto smo v 9-mesečnem obdobju dosegli naslednje finančne rezultate poslovanja:

CELOTNI PRIHODEK	4.512.713.000 din
Porabljena sredstva	3.931.571.000 din
Od tega: amortizacija	71.063.000 din
DOHODEK	581.150.000 din
Iz tega:	
— prispevki in davki	30.101.000 din
— ostale (pogodbene) obveznosti	62.346.000 din
— obresti	62.084.000 din
ČISTI DOHODEK	352.439.000 din
Ostanek čistega dohodka in PAM	70.329.000 din

Splošna ocena, ki izhaja iz gornjega pregleda poslovanja je, da doseženi rezultati dopuščajo prognozo, da bomo v finančnem pogledu dosegli planirane rezultate za leto 1980.

Pri celotnem prihodu je plan realiziran s 73 odstotki, planiranega dohodka pa je ustvarjeno 71 odstotkov.

Ostanek čistega dohodka kompenziran z izgubami je 2,5-krat večji kot je bil dosežen v enakem obdobju lani. Doseženo je 70 % planiranega ostanaka čistega dohodka in PAM. Iz ostanaka čistega dohodka je izločeno 64.090.000 din za akumulacijo, ali 3,17-krat več kot v enakem lanskem obdobju.

Skupna izguba znaša 18.224.000 din, od tega odpade 13.415.000 din ali 74 % na Celjsko mesno industrijo. Vzroki za nastalo izgubo so navedeni v uvodnem delu.

Poleg Celjske mesne industrije so 9-mesečno poslovanje zaključile z izgubo naslednje TOZD: v KK Šmarje: TOZD Proizvodnja in storitve, v KZ Drava TOK Kmetovalec; v KZ Savinjska dolina TZO Prebold, Trnava in Vransko; v DO Gostinstvo-turizem TOZD Hotel Prebold.

S sprejemom sanacijskih ukrepov ob polletnem poslovanju se je izguba precej zmanjšala v KK Šmarje.

OSEBNI DOHODKI

V devetih mesecih tega leta smo izplačali 317.996.000 din osebnih dohodkov, kar je 67 % plana in za 24 % več kot lani v tem času. Povprečni neto mesečni osebni dohodek na delavca je v tem obdobju znašal 7.834 din ali za 22 % več kot lani v tem obdobju.

Glede na povečanje dohodka za 42 % v primerjavi z lanskim enakim obdobjem, smo za Hmezad kot celoto usklajeni z določili družbenega dogovora o delitvi OD.

Kot smo že predhodno ugotovili, ocenjujemo, na podlagi doseženih devetmesečnih rezultatov, da bodo sorazmerno visoko zastavljeni planski cilji ob koncu leta tudi doseženi.

Polde Škafar, dipl. ing. agr.

delo SAMOUPRAVNIH organov

Delavski svet SOZD

Delavski svet SOZD Hmezad je na svoji 8. redni seji 14. 11. 1980 obravnaval osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana SOZD Hmezad za obdobje 1981—1985, predlog samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje dohodka in čistega dohodka, delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter povračila stroškov pri opravljanju določenih del in nalog ter razpis referenduma, razpis volitev v samoupravne organe, pravilnik o obveščanju SOZD, poslovanje predstavništva TOZD Tovarne krmil v Beogradu, informacijo o 9-mesečnem poslovanju za obdobje januar—september 1980, ugotovitveni sklep o sprejemu samoupravnega sporazuma o ustanovitvi Hranilnice in posojilnice ter skupne hranilno-kreditne službe in razpis del in nalog direktorja računalniškega centra delovne skupnosti Skupne službe.

Udeležba delegatov na seji je bila dobra, razen iz Kmetijstva Ilirska Bistrica. Seje se ni udeležil nihče od štirih delegatov, kolikor jih ima v DS SOZD.

SPREJETI SKLEPI

Sprejeta je bila informacija o devetmesečnem poslovanju SOZD Hmezad za obdobje januar—september 1980 in priporočeno vsem TOZD in DO, da rezultate podrobneje obravnavajo posebej z vidika doseganja fizičnega obsega in finančnega poslovanja. Rezultati devetmesečnega poslovanja bi naj služili kot osnovni dokument za izdelavo plana 1981. Sprejeta je bila tudi informacija sanacijske komisije CMI o izvajanju sanacijskih ukrepov.

— 0 —

Osnutek samoupravnega sporazuma o temeljih plana srednjeročnega razvoja SOZD Hmezad za obdobje 1981—1985 je dan v javno razpravo do 5. decembra. Komisija za pripravo plana je pooblaščenca, da na osnovi pripomb iz javne razprave pripravi čistopis predloga sporazuma za dokončen sprejem.

— 0 —

Sprejet je bil predlog samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje dohodka in čistega dohodka, delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter povračila stroškov pri opravljanju določenih del in nalog, ki ga bodo dokončno sprejeli delavci z osebnim izjavljanjem na referendumih v času od 15. do 21. 12. 1980. Sprejeta je bila tudi pobuda delegata CMI, da se pripravi način združevanja sredstev za solidarnostno pokrivanje izdatkov iz sklada skupne porabe (regres za letni dopust in jubilejne nagrade) za tiste DO, ki zaradi izgube v poslovanju niso sposobne formirati sklada skupne porabe.

— 0 —

Razpisane so volitve delegatov v samoupravne organe SOZD, in to delavski svet in odbor samoupravne delavske kontrole. Volitve bodo v času od 15. do vključno 21. decembra 1980. Za izvedbo volitev je imenovana volilna komisija. Kandidiranje izvede sindikalna organizacija v sodelovanju z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami, pravni oddelek SOZD pa bo izdal podrobnejša navodila za samo izvedbo volitev.

— 0 —

Sprejet je bil pravilnik o obveščanju, ki velja osmi dan po sprejemu, to je od 22. novembra dalje.

Nadalje je delavski svet ugotovil, da je samoupravni sporazum o ustanovitvi Hranilnice in posojilnice in skupne hranilno-kreditne službe sprejela večina članic SOZD Hmezad in velja od 1. 1. 1981 dalje.

— 0 —

Sprejeto je bilo poročilo o poslovanju predstavništva TOZD Tovarna krmil v Beogradu, ki se mora v prihodnje vključiti v širše blagovne tokove Hmezada in delati za vse članice SOZD Hmezad. Glavni direktor je bil pooblaščen za imenovanje posebne komisije, ki bo pripravila predlog sprememb v poslovanju Tovarne krmil.

— 0 —

Razpisana so dela in naloge direktorja računalniškega centra delovne skupnosti Skupne službe SOZD.

Podrobneje se lahko seznanite s sprejetimi sklepi iz zapisnikov, ki so na razpolago v vsaki TOZD.

J. Ojdanič

ZA DAN REPUBLIKE

V VELIKI DVORANI HMEZADA JE BILA 27. 11. PESTRA PROSLAVA ZA DAN REPUBLIKE KOT ŽE DOLGO NE.

PREDSEDNIK KONFERENCE ZSMS HMEZAD TOV. JANEZ UPLAZNIK JE UVODOMA DEJAL:

Drage tovarišice in tovariši!

Letošnja obletnica rojstnega dneva naše republike je zelo pomemben mejnik našega dela in življenja.

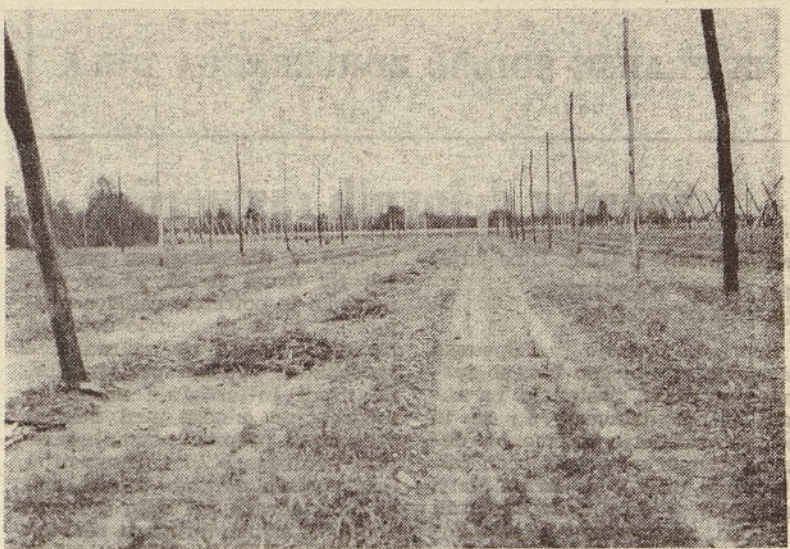
Prvič v našem življenju in jugoslovanski zgodovini slavimo Dan republike brez neposredne navzočnosti tovariša Tita. Pravič brez njegove neposredne navzočnosti, kar je za Tita ter jugoslovanske narode in narodnosti zelo relativno. Kajti, letos je, žal, res prenehalo biti njegovo herojsko srce, vendar vse isto, kar je tovariš Tito ustvaril, za kar se je boril celo življenje, živi v nas, v naših srcih, v življenju in delu vseh nas, delovnih ljudi in občanov. Nikdar ne bomo pozabili naše prisege, da je Titova pot naša pot.

Ta prisega je in mora biti vedno navzoča, živa in revolucionarna, še zlasti zato, ker tako znotraj SFRJ kot tudi izven naše države vodimo pomembno bitko, zlasti za samoupravljanje in mir na svetu. S ponosom lahko v tej zvezi danes ugotavljamo, da se povsod v naši družbi pričinja uresničevati in delno tudi že uresničuje pobuda tovariša Tita o izpopolnitvi in uvajanju kolektivnega dela, povečanja odgovornosti in nadaljnje demokratizacije družbenopolitičnih odnosov.

Sedanji trenutek nam tudi vevla, da moramo gospodariti in živeti stabilizacijsko. V prihodnjem letu moramo doseči predvsem dvoje: okrepiti položaj združenega dela in dati še večjo veljavo ekonomskim motivom gospodarjenja. Le tako bomo lahko dosegli cilje, ki smo si jih zastavili v stabilizacijski bitki. Predvidena 2,5-odstotna rast v slovenski družbi je na prvi pogled skromna. Toda, če se zavedamo težavnosti sedanjega gospodarskega trenutka, ta cilj ne bo lahko doseči. Tudi 7-odstotno povečanje prodaje na tuje, ob hkratnem zadrževanju uvoza na letošnji ravni, je težavna naloga. Vse to lahko dosežemo predvsem z boljšim delom, ne pa samo z odrekanjem, čeprav se bo treba odreči številnim naložbam, ki smo jih nerealno načrtovali, pa tudi dosedanja preveliki porabi.

Stabilizacija se morda sliši že kot fraza, vendar pa ni nobenega dvoma več, da bo treba stabilizacijske načrte izpeljati dosledno. Od nas samih in od prihodnjega leta je še kako odvisno, kako bomo lahko gospodarili v celotnem naslednjem srednjeročnem obdobju, kako bomo živeli v prihodnje. Ko slavimo letošnji Dan republike je prav, da se v naši stabilizacijski bitki za socializem in samoupravljanje vsak trenutek in na vsakem kraju, tako v združenem delu kot v krajevni skupnosti, občini, republiki in federaciji zavedamo dejstva, da smo v naši jugoslovanski socialistični revoluciji že izbojevali mnogo bitk v takšnih pogojih, ki so bili težji od današnjih. V tej zvezi danes lahko ugotavljamo, da smo novembra 1943, na drugem zasedanju AVNOJ v Jajcu potrdili dotedanjo revolucionarno pot jugoslovanskih narodov in narodnosti ter smelo in odločno odločili o naši prihodnosti.

Drage tovarišice in tovariši! Čestitam vam v imenu samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij za Dan republike z najboljšimi željami za čimvečjo delovno uspešnost ter srečo in zadovoljstvo v naših družinah. V naši sredini priskrbeno pozdravljam pripadnike JLA in mladinke iz žalskih delovnih organizacij Hmezada in učence osnovne šole Franja Vrnčca iz Celja, ki bodo izvedli pester program.

Porežimo ostanke hmeljevine od strojnega obiranja in jih sežgimo, da ne bodo spomladi ovira pri strojni rezi

KRŠKO, 7. in 8. 11.

III. SREČANJE »OBVEŠČANJE V ZDRUŽENEM DELU«

Posvetovanje o samoupravni preobrazbi obveščanja, o virih in normativih informacij in delež v prihodnje.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je organiziral dvodnevno srečanje, ki se ga je udeležilo okrog 300 urednikov, novinarjev in organizatorjev obveščanja v združenem delu. Zborali so se še udeležili: predsednik centralnega komiteja ZK Slovenije France Popit, predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič, predsednik RZSS Vinko Hafner, predsednik komisije predsedstva CK ZKS za mednarodne stike Jože Smole, predstavniki družbenopolitičnih organizacij Krškega in številni gostje.

Velika dvorana mogočnega delavskega doma je bila ob otvoritvi zborovanja skoraj polna.

Predsednik odbora republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije za obveščanje in politično propagando Boštjan Pirc je uvodoma govoril o uspehi akciji »1000 delavcev — sodelavcev« in aktivnem vključevanju delavcev in kmetov-kooperantov v medsebojne komunikacijske odnose.

France Popit je poudaril pomembnost vloge vseh, ki se ukvarjamo z obveščanjem in govoril o nalogah, ki nas čakajo ob prizadevanjih za stabilizacijo gospodarstva.

Vinko Hafner je med številnimi ugotovitvami in napotki za prihodnje delo informatorjev tudi dejal, da morajo uredniki glasil v združenem delu imeti politično zaslonbo tako v sindikatu kot v osnovni organizaciji ZK, posebno takrat, kadar se lotevajo kritičnih vprašanj. Trdno sodelovati morajo z glavnim direktorjem in tudi z vsemi direktorji OZD, poslovnimi organi in službami in še bolj prislusniti delavcem.

O najbolj perečih mednarodnih vprašanjih o vojni med Irakom in Iranom, dogodkih na Poljskem in predsedniških volitvah v ZDA nam je zanimivo govoril Jože Smole.

V akcijskem dogovoru o najpomembnejših nalogah obveščanja v združenem delu je bilo rečeno, naj bi sindikati in ne več

delavski sveti prevzeli tudi formalno in politično odgovornost za glasila, kjer izhajajo kot organi neopredeljenih delovnih organizacij in še posebej SOZD.

V glasilih je še vse preveč informacij o tem, kaj se je že zgodilo in kaj je že bilo sklenjeno. Rečeno je bilo, da se še vse preveč srečujemo z zaprtostjo informacijskih virov, kadar gre za poslovne podatke ali načrte, o katerih bi naj pravočasno razpravljali celotni delovni kolektivi. Uredniki še marsikje niso vrednoteni po delu. Sodelovanje za informiranje delavcev zadoženih z uredniki in uredniškimi odbori še tudi marsikje ni zadovoljivo.

Ponekod se stabilizacijski naporji odražajo v zmanjšanju informiranja prav tam, kjer se ne bi smeli. So tudi primeri, kjer se pojavlja časopis za vsako ceno, samo da ga imajo. Skoraj vsi navajajo težave okrog povratnih informacij. V njih se delavci in odgovorni odzivajo na napisano v glasilih; vprašujejo, dopolnjujejo, kritizirajo, predlagajo, hvalijo, skoraj jih ni.

Strokovnjaki so nas seznanili z delom tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj in nuklearne elektrarne, ki smo si ju tudi ogledali.

Za prijetno dvodnevno bivanje je poskrbelo osebje hotela Srečni, mi sami, ker smo si imeli veliko povedati, pevski sekstet kolegov iz Bele Krajine in tisti Toni od tete Mare. Vy

TOZD Tovarna krmil žalec, Vrečarjeva 13

Komisija za medsebojna razmerja delavcev objavlja dela in naloge

MATERIALNI KNJIGOVODJA

Pogoji: Nepopolna srednja šola z nekaj prakse, najmanj 2 leti na podobnih delih.

Poskusno delo 3 mesece.

Stanovanja ni, osebni dohodek po pravilniku.

Vloge sprejemamo 20 dni po objavi.

Spori iz delovnih razmerij

(Nadaljevanje z 11. št. Hmeljarja)

DELOVNO RAZMERJE ZA DOLOČEN ČAS

Spori, ki izvirajo iz delovnega razmerja za določen čas, so razmeroma redki, nastanejo pa zaradi težnje delavcev, da se to delovno razmerje spremeni v delovno razmerje za nedoločen čas. Te težnje pridejo do izraza zlasti tedaj, ko se delo nadaljuje tudi po času, za katerega je bilo delovno razmerje sklenjeno oziroma se večkrat zaporedoma na novo sklene delovno razmerje za določen čas istim delavcem. Gle-

SLAVKO KOŠENINA

de tega vprašanja je bilo zavzeto stališče, da se dela za določen čas po privolitvi delavca lahko podaljša tudi večkrat, vendar morajo biti vsakokrat podani pogoji za tako delo po samoupravnem splošnem aktu. Samoupravni splošni akti v glavnem prepisujejo zakonska določila o primerih in pogojih, ko se delovno razmerje za določen čas lahko sklene, včasih pa tudi te primere razširjajo v nedogled, ne da bi jih konkretizirali.

PRERAZPOREDITEV DELAVCA

Prerazporeditve delavcev so večkrat povod za sodne spore, posebno tam, kjer pogoji za prerazporeditev niso primerno urejeni v samoupravnih splošnih aktih. Običajno ti akti vsebujejo neko splošno, pavšalno formulacijo, po kateri je razporeditev možna, če gre za delo, ki zahteva enake strokovne sposobnosti, kadar »to zahteva delovni proces«. V sporih delavci večkrat ugovarjajo, da njihove premešitve ne zahteva delovni proces, marveč je premešitev posledica šikaniranja. Velikokrat je težko ugotoviti prav odejansko stanje in je potrebno izvajati obširne dokaze, da bi se ugotovilo, ali je premešitev izvedena skladno s samoupravnim splošnim aktom ali pa gre res za šikano. Prerazporejanje mimo pogojev, ki so predvideni v samoupravnih splošnih aktih, ni možno. Nekatere temeljne organizacije imajo te pogoje natančno obdelane in tam ni težav s premešitvami. Večkrat se naleti na določbo, ki kaže na to, da se premešitev šteje kot neke vrste disciplinski ukrep oziroma da je premešitev možna zaradi določenega ravnanja delavca, ki je podobno kršitvi delovne discipline. Jasno je, da prerazporeditev ni ukrep disciplinskega značaja in da se kršitve delovnih obveznosti ne morejo sankcionirati s prerazporeditvami, razen kadar gre za disciplinski ukrep razporeditve na drugo delo oziroma naloge, ki pa je začasna značaja in mora biti

izrečen v disciplinskem postopku. Na drugi strani pa so primeri, ko je potrebno delavca premestiti, da se preprečijo določeni negativni pojavi npr. zaradi nesposobnosti vodje poslovalnice, da uredi in vzdržuje normalne medsebojne odnose med delavci v enoti, da prepreči notranje prepire in druge oblike napetosti v medsebojnih odnosih, kar se negativno odraža pri delu delovne enote. V takem primeru ni mogoče govoriti o krivdi poslovalnice, ali celo o njegovi disciplinski odgovornosti, ker pomanjkljive vodstvene sposobnosti ne pomenijo krivde, je pa na dlani, da je v interesu temeljne organizacije premešitev takega poslovalca na drugo delo. V nekaterih trgovskih temeljnih organizacijah imajo v ta namen določbo, da je možno prerazporediti delavca »zaradi neprimernih medsebojnih razmerij«. V konkretnem primeru je prvostopno sodišče izreklo, da prerazporeditev na podlagi take določbe ni možna, kajti neprimernost medsebojnih razmerij se lahko ugotavlja samo v disciplinskem postopku. Republiško sodišče je zavzelo drugačno stališče, namreč, da taka določba ni v nasprotju z zakonom, da je treba na primeren način ugotoviti, ali je res prizadeti delavec povzročil takšno stanje, s kakšnimi dejanji in ali trpi zaradi tega uspešnost dela. Premestitev namreč ne more biti diskrecijska pravica samoupravnih organov in ne more imeti značaja sankcije proti delavcu, ki z ničemer ni povzročil neprimernih odnosov. Tudi ustavno sodišče je zavzelo stališče, da morajo biti primeri in pogoji za prerazporeditev v samoupravnem splošnem aktu tako opredeljeni, da onemogočajo arbitrarnost. V sporih te vrste nastanejo komplikacije tedaj, kadar se premešitev v sodnem postopku razveljavi, na prejšnjem delu prizadetega delavca, ki je sprožil sodni spor, pa že dela drug delavec.

Kolikor gre za razporeditev iz enega kraja v drug kraj v drugi SR republiki, je treba upoštevati ne le določbe samoupravnega splošnega akta, marveč tudi predpise republike, kjer je delovna enota, kajti republiški predpisi nekatera vprašanja iz delovnih razmerij različno urejajo, med drugim tudi pogoje za razporeditev delavcev iz enega v drug kraj. V takem sporu, v katerem je temeljna organizacija dokazovala, da je razporeditev izvedena skladno z njenim samoupravnim splošnim aktom, ki je tudi v skladu z zakonom republike, v kateri je sedež temeljne organizacije, šlo pa je za premešitev delavca iz delovne enote v drugo republiko, je bilo določeno, da je treba uporabiti republiški zakon, ki velja v kraju, kjer delavec živi. To stališče je sprejela tudi skupna seja delegatov najvišjih sodišč združenega

Volitve

DELA V REPUBLIKAH IN POKRAJINAH. Kadar pa gre za razporeditev delavca iz ene temeljne organizacije v drugo, je treba poudariti, da morata samoupravna organa obeh temeljnih organizacij o tem sprejeti ustrezne sklepe in delavcu omogočiti varstvo pravic, sicer razporeditev ni veljavna.

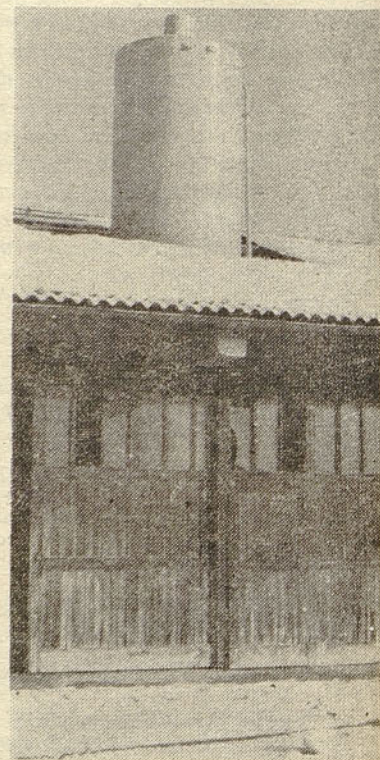
Včasih delavci ugovarjajo smotrnosti in primernosti razporeditve k določenim nalogom oziroma delu. Sodišča take zahtevke delavcev zavračajo z utemeljitvijo, da sodišče ne more presojati primernosti razporeditve delavcev, ker je to samoupravna pravica pristojnih organov. Vloga sodišča je omejena na primerjanje skladnosti posamičnega akta o razporeditvi s samoupravnim splošnim aktom in če ta skladnost obstaja, sodnega varstva ni.

DOPUSTI

Spori v zvezi z letnimi dopusti so redki, v glavnem pa se nanašajo na nadomestilo OD za neizrabljen letni dopust. Sodna praksa je glede tega vprašanja vseskozi enotna: nadomestilo se priznava le tedaj, kadar delavec po krivdi temeljne organizacije dopusta ni mogel izrabiti, v drugih primerih pa nima pravice do odškodnine niti ne more dopusta prenašati v naslednje leto, razen če ga je začel izrabljati v tekočem letu, ali če ga zaradi bolezni ni uspel izrabiti v tekočem letu. Sodišče je tudi izreklo, da nima pravice do nadomestila za letni dopust delavec, ki je bil v suspenzu do konca leta, delavec, ki je bil na lastno prošnjo razrešen pred potekom časa, ko bi moral po samoupravnem sploš-

nem aktu ostati na delu v temeljni organizaciji ter delavec, ki mu je delovno razmerje prenehalo zaradi prestajanja zaporne kazni in ne delavec, ki mu je temeljna organizacija omogočila izrabo dopusta, pa ga ni hotel izrabiti.

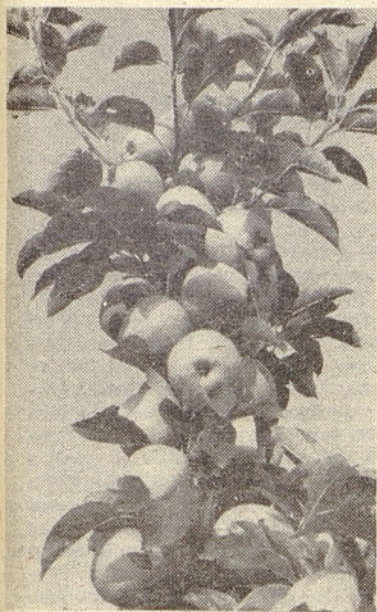
(Nadaljevanje prihodnjic)

Na TZO Polzela so postavili silos za cement, ki gre dobro v denar

Sadjarstvo »Mirošan« v srednjeročnem obdobju 1976-1980

Ko planiramo razvoj in proizvodno usmeritev za naslednje srednjeročno obdobje, je prav, da dobro analiziramo naše delo v sedanjem obdobju, ker le tako lahko sestavimo objektivno dober načrt za bodoče. Ocenjujem, da vse preveč časa porabimo za bodoče planiranje, marsikdo pa kar nerad ugotavlja vzroke za preteklo ali sedanje stanje. Zato so marsikateri načrti za bodočnosta nerealni, preambiciozni, nekritični z investicijskimi sredstvi in podobno.

Zlati delišes je obrodil visok pridelek

Dve značilnosti lahko ugotovljamo za sadjarstvo »MIROŠAN« v srednjeročnem obdobju, ki se izteka:

- a) izredno stabilni in visoki ha pridelki v vseh petih letih,
- b) še kar intenzivna zamenjava starejših nasadov z novimi, saj je trenutno kar 26 ha izven redne proizvodnje.

Pridelki v zadnjih 5 letih so se gibali takole:

leto	v tonah
1976	2.700
1977	2.520
1978	2.962
1979	3.360
1980	2.700

Neto sadnih površin imamo 108 hektarov, od tega je v letošnjem letu izkrčenih 26 ha, lani je bilo izven proizvodnje 18 ha. Tako dosegamo ha pridelke 30 do 40 ton, kar je 2 do 3-krat več od povprečnega slovenskega ha pridelka ter za 20 do 40% nad jugoslovanskim povprečjem. Tudi razmerje med I. razredom in industrijskim sadjem je ugodno. Prvega razreda pridelamo 80 do

90%, kar ima izreden vpliv na fizični uspeh proizvodnje.

Kljub temu, da nismo razpolagali z izrazito slabimi kompleksi nasadov, smo se pred 3 leti odločili, da je potrebno najstarejše nasade (stare nad 15 let) zamenjati s sodobnejšimi z večjim številom dreves na ha, nižjo krošnjo in uvedbo novih sort. Tako je delno že na novo posajenih, 13 ha pa bomo zasadili v sezoni 1980/81, tako da bo približno 1/4 nasadov že obnovljenih. Najmanj 1/4 nasadov načrtujemo, da bomo zamenjali v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Kako je mogoče doseči stalno visoke pridelke. Z dolgoletnimi izkušnjami v sadjarski proizvodnji smo prišli do zaključka, da je edino tehnološka disciplina tista, ki lahko sadjarja privede na gospodarno pot. Na pridelek vplivajo vsekakor tudi drugi objektivni dejavniki, predvsem spomladanske pozebe in toča, vendar v zadnjih 5 letih nismo doživljali tovrstnih škod.

Tehnološka disciplina pa je predvsem odvisna od naslednjih dejavnikov:

- a) strokovna služba, ki mora v kritičnem obdobju vsakodnevno bdeti predvsem nad zdravstvenim stanjem nasadov;
- b) razpoložljiva mehanizacija, ki mora biti tolikšna, da se zaščita opravi v največ 3 dneh;
- c) ljudi, ki izvajajo tehnološke postopke.

V zadnjem času nastopa še faktor oskrbe z gnojili in zaščitnimi sredstvi.

Ker smo gornje dejavnike v zadnjih letih imeli, uspehi niso izostali.

Za dober uspeh je v tehnologiji daleč najpomembnejša zaščita sadnih rastlin pred boleznimi in škodljivci. Še dve področji smo v zadnjih dveh letih obvladali, ki bistveno pripomoreta k dobri kakovosti in stalni rodnosti.

V naših nasadih je sorta zlati delišes zaenkrat zastopana s ca. 60% v pridelku, zato ji posvečamo posebno pozornost. Že 4 sezone z velikim uspehom uporabljamo kozmetiko — mešanico kaolina, boraxa in kosana v maju in juniju proti porjavitvi kožice. Ta porjavitev je bila v prejšnjih letih naš največji problem, posledica pa velika gospodarska škoda zaradi slabe kvalitete plodov.

Kljub težki odločitvi letos, saj je cvetenje trajalo dolgo časa, pa tudi slabo vreme je bilo v času cvetenja, smo se odločili, da opravimo redčenje plodov pri sorti zlati delišes in to s sevinom v koncentraciji 0,2%, ko je najdebelejši plod debel ca. 12 mm. Uspeh je bil izreden, saj je bilo pri tej sorti le 5 do 8% industrijskega sadja, vse ostalo pa zelo primerne debeline. Dobro zredueno drevo ima vse pogoje za dobro cvetenje v naslednjem letu; pri

prepolni obloženosti pa je nevarnost izmenične rodnosti velika. Redčenje plodov ima 2 pozitivna učinka: bistveno izboljša kvaliteto pridelka ob enakem ha pridelku ter prepreči izmenično rodnost, ki bistveno zmanjšuje gospodarnost nasadov.

Z vzgojo lastnih kadrov smo dosegli razumevanje ljudi, ki opravljajo zaščito, da delajo tudi v nedeljo ali na državni praznik, če je potrebno, pa tudi ponoči, če smatra tehnološka služba, da je takrat efekt večji. V letošnjem letu smo opravili 17 rednih škropljenj, poleg tega še 3 škropljenja jonatana s kalcijevim kloridom in 1-krat zlati delišes z benlatom za dobro uskladiščenje.

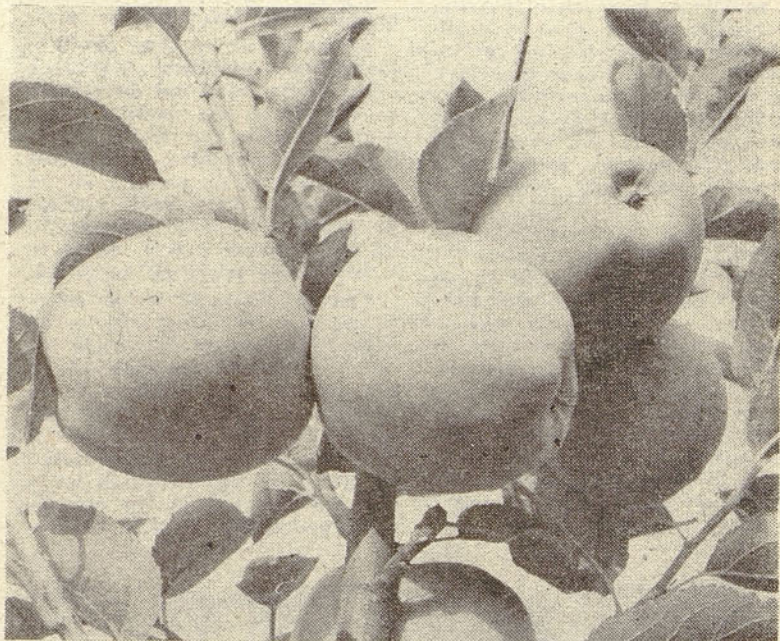
Pomembno je tudi spravilo, saj obstaja le kratek optimalni rok za obiranje.

V letošnjem letu nam je organizacija obiranja tako uspela, da smo pridelke obrali in uskladiščili v optimalnem roku. Tako smo obirali sorto zlata parmena od 15. do 21. septembra, jonatan od 22. do 27. septembra ter zlati

delišes od 28. septembra do 8. oktobra. Deževje, ki je nastopilo 8. oktobra, nam je preprečilo, da bi ta dan končali obiranje, ostalo je ca. 40 ton jabolok, ki smo jih s 7 obiralci obirali do 18. oktobra. Dnevno je obiralo ca. 160 ljudi, 40 pa je bilo zaposleno pri transportu in prekladanju. Dnevno je bilo obrano ca. 180 ton, obiranje pa je bilo razmeroma kvalitetno.

Ljudje, ki mislijo, da je jabolka mogoče obrati z akcijami mladine, vojske ali koga drugega, so v zmoti. Jabolko je toliko občutljiv plod, da je potrebna določena praksa za kvalitetno obiranje, posebno to velja za sorto zlati delišes. Najbolj smo veseli, če se vrne naslednje leto čim več obiralcev, ki so to delo opravljali že v preteklem letu. Tudi ponudba domače delovne sile je bila letos nekoliko večja, tako postajamo zopet optimisti, da bo v gospodarski stiski več rok za delo.

Vid Korber, dipl. ing. agr.

Jabolka so bila letos kakovostna in lepa

Foto: Korber

Tečaj civilne zaščite

Na osnovi programa izobraževanja za leto 1980 smo od 17. do 21. novembra že drugič organizirali tečaj za pripadnike splošnih enot civilne zaščite v SOZD Hmezad Žalec po programu, ki ga je predpisal Republiški štab za civilno zaščito. Tečaj je obsegal teoretični in praktični del, izvajali so ga predavatelji Oddelka za narodno obrambo in civilno zaščito SO Žalec, občinskega odbora Rdečega križa in delavci SOZD Hmezad.

Tečaj je obiskovalo in uspešno opravilo pismeni preizkus znanja 77 pripadnikov civilne zaščite SOZD Hmezad Žalec.

MW

Še bomo gnojili

Prvo stabilizacijsko leto gre h koncu, z njim pa tudi dosti slabe volje zaradi neredne oskrbe z reprodukcijskimi materiali za kmetijstvo.

Priča smo bili, da je v izteka-jočem letu zmanjkalo zdaj za-ščitnih sredstev, zdaj gnojil, z rezervnimi deli za kmetijske stroje pa prav tako ni bilo nič bolje.

Vzroki, da je bila oskrba taka, so nam znani. Vsaka delovna organizacija, ki pri svojem proiz-vodnem procesu uporablja suro-vine in rezervne dele iz uvoza, se je znašla pred dejstvom, da si mora sama preskrbeti ustrezna devizna sredstva za nabavo le-teh. Pri tej preskrbi so bile ne-katere organizacije uspešnejše od drugih. Na nabavo nekaterih su-rovin so vplivali tudi subjektivni faktorji in s tem onemogočili kakršno koli poslovno posamez-nim organizacijam — proizvajal-kam repromaterialov za kmetij-stvo.

V zelo težkem položaju se je znašla industrija, ki proizvaja u-metna gnojila. Iz sestave naših a-sortimanov je razvidno, da mo-ramo skoraj vse surovine uvažati, le nekateri proizvajalci lahko pridobivamo dušik iz domače su-rovine. Taká oskrba s surovinami ni značilnost le za našo tovrstno industrijo, ampak se na ta način oskrbuje skoraj celotna proiz-vodnja v svetu. Nekatere države imajo le eno vrsto surovine, dru-gre pa drugo itd. Prav tako odlo-čilno vlogo pri tej proizvodnji predstavlja energija, ki postaja iz dneva v dan bolj cenjena — dražja.

Pri nas je za proizvodnjo mi-neralnih gnojil v iztekajočem le-tu značilno to, da je za redno proizvodnjo primanjkovalo su-rovin (beri — deviz), prav tako se je pa zelo podražila energija za proizvodnjo. Posamezne tovarne so se znašle v začaranem krogu in so pridobivale devize za na-bavo surovin le z uvozom goto-vih gnojil. S takim načinom o-skrbe s surovinami proizvajalcev gnojil je nastalo pomanjkanje gnojil za kmetijstvo. K temu po-

manjkanju je pripomoglo še dej-stvo, da v Jugoslaviji nimamo zadostnih kapacitet za proizvodnjo mineralnih gnojil. Posebno deficitarna je industrija, ki pro-izvaja dušična gnojila in to KAN in UREO. Prav teh gnojil pa je v letošnjem letu tudi največ pri-manjkovalo.

Poudariti je potrebno, da je proizvodnja KAN in UREO pri nekaterih domačih proizvajalcih iz domačih surovin prav tako ve-zana na devize. Vzrok za to je vzdrževanje drage uvožene opre-me.

Eden glavnih preskrbovalcev slovenskega kmetijstva z mine-ralnimi gnojili je INA iz Kutine. Slovensko kmetijstvo oskr-bujemo z nitrofoskali različnih kombinacij in absolutno oskrbu-jemo to tržišče s KAN in UREO. Naša dobava slovenskim kupcem je še kar v redu tekla v letoš-njem letu, čeprav nismo mogli zadovoljiti celotne potrebe po gnojilih, posebno še dušičnih. Mi prav tako vemo, koliko gnojil po-trebuje ta naš slovenski kmetij-ski prostor. V sezoni so oskrbo-valci javljali veliko večje potre-be kot so dejansko. Verjetno je tudi potrošniki gnojil obsedla na-kupovalna mrzlica in so se ho-teli pravočasno oskrbeti s poceni gnojili še za kako leto vnaprej.

Znano je, da so cene gnojil v pristojnosti zveznega izvršnega sveta in da ta ni dal dovoljenja za povečanje cen gnojil. S tem zavlačevanjem cen se je hotelo ustreči neposrednim kmetijskim proizvajalcem, da ne bi zašli na koncu leta v kake večje finan-čne izgube. To se je reflektiralo na drugi strani v tem, da so te izgube imele proizvajalke gnojil.

Upam si trditi, da je bila oskr-ba gnojil v letošnjem letu še kar dobra, saj to nam potrjujejo le-tošnji hektarski pridelki, ki so bili pri vseh kulturah nadpo-vprečni (v Sloveniji). Morebitno krivdo za slabo oskrbo bi morali razdeliti in to na proizvajalke gnojil, ki so preveč gnojil izvo-zile (po sili razmer), na posred-nike (kombinate in KZ), ki niso

pravočasno naročile gnojil in na proizvajalce same, ki so se o-skrbovali z gnojili zelo različno. Eni imajo zaloge še za prihodnje leto, drugi pa niso bili niti toliko preskrbljeni, da bi lahko svoje posevke pošteno dognojili.

Kako prihodnje leto?

Težave s proizvodnjo so še vedno velike, tu mislim pred-vsem nabavo potrebnih surovin (ni urejeno glede deviznih sred-štev). Ker je neenakomerna do-bava gnojil posameznim organi-zacijam ogrožala normalno o-skrbo, so na nivoju republike i-menovali republiški štab za pre-skrbo z gnojili. Ta forum se je odločil, da bo razdeljeval gnojila po vrsti setve. Tako so najprej dobivali gnojilo tisti, ki sejejo ozimna žita, v drugi fazi pa dru-gre kulture. Izgleda, da bo imela

sladkorna pesa rahlo prednost, a za druge kulture se bomo dogo-varjali sproti.

V letošnjem letu verjetno tudi ne bo kaj več gnojil iz uvoza, zato si bomo morali pametno de-liti to, kar bomo lahko proizved-li doma.

Vedeti mora mo tudi, da v le-tošnjem letu ne bodo aktivne no-bene nove proizvodne kapacitete, ki bi ublažile pomanjkanje gnojil. Če se bodo čez zimo našle devize za uvoz potrebnih su-rovin, bomo pač poskušali zadovo-ljiti potrošnike kolikor je v naši moči. INA — Petrokemija Kutina pa predvideva, da bo v letu 1982 že dajala nove količine nova tovarna (kakih milijon ton gnoj-il letno) in problem s preskrbo z gnojili bo rešen za daljše ob-dobje.

Jože Rojnik, dipl. inž.

Organizirana obnova vinogradov v šmarsko-virštanjskem okolišu

Šmarsko-virštanjski vinorodni okoliš je po sedanjih vinogradniški rajonizaciji razporejen v posav-ski vinorodni rajon. Na severu meji ta okoliš na vinograde po-dravskega rajona. Okoliš je na-dalje razdeljen še na štiri ožje okoliše, ki so glede na agroeko-loške razmere osnovne geografs-ke enote vinogradniške rajoni-zacije. Ožji okoliši šmarsko-vir-štanjskega okoliša so: Virštanj, Sladka gora, Tinsko in Dramlje. Vinogradi prvih treh okolišev se v glavnem nahajajo v občini Šmarje pri Jelšah, medtem ko so vinogradi ožjega okoliša Dramlje v občini Šentjur.

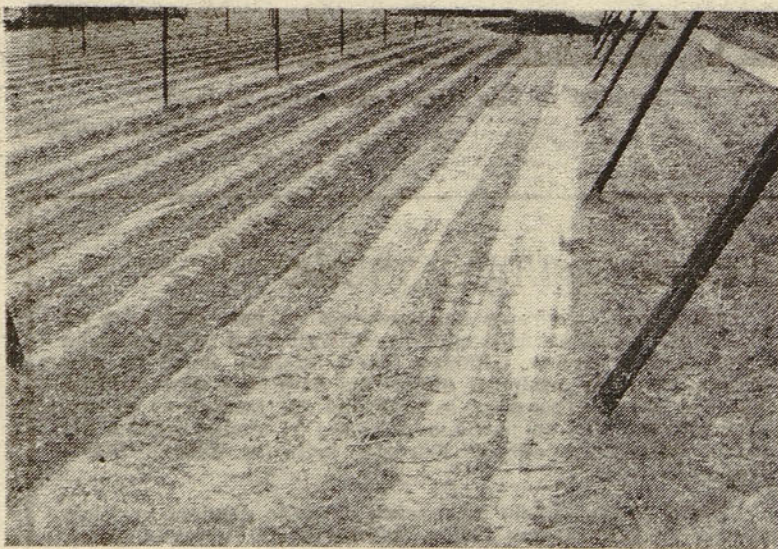
Vinogradništvo v šmarsko-vir-štanjskem vinorodnem okolišu i-ma bogato tradicijo. V starih ka-tastrskih mapah najdemo v ob-čini Šmarje pri Jelšah okrog 1500 hektarov vinogradov. Trenutno je precej manj vinogradov. Po sta-tističnih podatkih iz leta 1977 je na območju občine Šmarje pri Jelšah 983 ha vinogradov. Ta šte-vilka je v katastru nekoliko viš-ja in znaša 1080 ha. Po rajoniza-ciji kmetijskih površin, ki jo je v letu 1979 za občino Šmarje pri Jelšah izdelal Kmetijski zavod Maribor, je v občini za vinograd-ništvo primernih 1016 ha površin. V okviru teh površin so vinogra-di trenutno na 518 ha. Velik del teh vinogradov pa je precej iz-črpan in dotrajan, tako da bo po-trebno v prihodnjem obdobju pridvideti obnovo na teh površi-nah. V starejših vinogradih je tu-di še veliko število sort (nad 40), od katerih je veliko sort slabše kakovosti, kar daje vina slabše kakovosti, kot bijo sicer lahko pričakovali upoštevajoč naravne razmere.

V srednjeročnem obdobju, ki se izteka, so v šmarski občini pristopili k organizirani obnovi vinogradov. Pospeševalna služba »Hmezad«, DO Šmarje pri Jelšah je bila pobudnik za ustanovitev proizvodnih vinogradniških skup-nosti, v okviru katerih so začeli oblikovati komplekse in obnav-ljati vinograde po smernicah tehnično-tehnoloških osnov za ureditev vinogradov v SRS.

Organizirana obnova in pove-čana proizvodnja v vinogradni-ških skupnostih sta organizator-jem proizvodnje v DO Šmarje pri Jelšah dali novo nalogo, in sicer, kako organizirati prevzem in predelavo grozdja. Ob predvi-denem obsegu obnove v občini (70 ha vinogradov letno) bi v ob-dobju 1980—1990 obnovili 700 ha vinogradov. Skupaj z doslej ob-novljenimi vinogradi bi bilo leta 1990 tako organizirano obnovlje-nih 972 ha vinogradov v proiz-vodnih skupnostih. Organiziran prevzem grozdja s teh površin pomeni 500—600 vagonov vina letno. Te količine pa nedvomno nakazujejo nujnost gradnje last-nega predelovalnega in donego-valnega obrata, lastne vinske kleti.

Veliko zanimanje kmetov-ko-operandov v šmarski občini za obnovo vinogradov je spodbudil delavec v DO Šmarje pri Jelšah, da so skupaj s strokovno službo Kmetijskega zavoda Maribor in ob pomoči občinske samouprave interesne skupnosti za pospeševanje kmetijstva in občinske kmetijske zemljiške skupnosti iz-delali rajonizacijo vseh kmetij-skih površin v občini Šmarje pri Jelšah. Rajonizacija je dala se-števek vseh površin za posamez-ne kmetijske kulture in je o-snova za načrtovanje proizvo-dnje, tudi vinogradniške. Ze-ostojee vinogradniške skupnosti in zanimanje proizvajalcev za u-stanavljanje novih ter prizadev-nost pospeševalne službe je po-rok, da bo predviden tempo ob-nove tudi uresničen, kljub temu da je posest precej razdrobljena in da je v celoti v družbeni lasti samo okrog 3% kmetijskih po-vršin.

Organiziran pristop k obnovi vinogradov in pogled naprej sta šmarske kmete v letošnjem letu spodbudili k organizaciji degu-stacije vin iz šmarsko-virštanj-skega okoliša. Njihov namen je uveljaviti vino svojega območja v širšem prostoru in spodbuditi vinogradnike, ki sedaj večidel še sam kletarijo, k nadaljnji organi-zirani obnovi in vestnemu iz-vedenju (Nadaljevanje na 7. strani)

Zaostajanje vode po hmeliščih je zelo škodljivo, najprej pa se pojavi na neobdelanih površinah (desno)

(Nadaljevanje s 6. strani)
polnjevanju nalog, ki jih pripravljajo strokovna služba. Vzorce vina je ocenjevalna komisija, ki je bila sestavljena iz članov strokovne komisije za ocenjevanje vina pri Kmetijskem zavodu Maribor in predstavnikov pridelovalcev. V oceno je prišlo skupaj 140 vzorcev vina, od tega 91 vzorcev belega in 49 vzorcev rdečega vina. Po opravljeni degustaciji je komisija sklenila podeliti 27 diplom najboljšim vzorcem belega in 20 diplom najboljšim vzorcem rdečega vina.

Na podlagi ocene predloženih vzorcev vina je ocenjevalna komisija po končani degustaciji ugotovila naslednje:

1. V šmarsko-virštanjskem o-

kolišu imajo vinogradniki izenačene možnosti za pridobivanje namiznega in tudi kakovostnega belega ter rdečega vina.

2. Izbran sortni sestav za obnovo vinogradov, v katerem je vodilna bela sorta laški rizling, vodilni rdeči pa modra frankinja in žametna črnina, je pravilen, saj so bile prav te sorte pri ocenjevanju posebej opažene.

3. Izbran sortni sestav in naravne razmere so temelj značilnostim vina tega območja, ki ga odlikuje kiselkast okus in izredna pitnost. Ta vina pomenijo po kakovosti prehod od kakovostnih belih vin podravskega rajona k lažjim belim vinom posavskega rajona.

4. Na kakovost vin, ki so bila

predložena v ocenitev, so deloma vplivale razmere in ukrepi pri kletarjenju. V času ocene (marca letos) je vino že ob normalnem kletarjenju v kmečki kleti dobilo določene priokuse, ki so posledica kletarjenja v majhni leseni posodi.

Usmeritev strokovne in pospeševalne službe DO Šmarje pri Jelšah, da na absolutnih vinogradniških površinah v občini organizirata pridelovanje grozdja v vinogradniških pridelovalnih skupnostih, je pravilna, saj si prizadevamo nameniti za proizvodnjo določene kulture vse primerne površine, ki najbolj ustrezajo. Njihova usmeritev je pravilna tudi v tem, da bodo z obnovljenimi vinogradi omogočili

na tem območju zaslužek precejšnejmu številu ljudi, ki jim bo dohodek iz vinograda glavna ali dopolnilna dejavnost. Slednjic lahko usmeritev ocenimo kot pravilno tudi s tem, da vina s tega območja po kakovosti in drugih lastnostih dopolnjujejo bogato izbiro slovenskih vin.

Dosedanji rezultati pri obnovi in jasno začrtana pot v prihodnje narekujejo potrebo po gradnji proizvodne vinske kleti, ki bo morala sprejeti grozdje iz celotnega okoliša obeh občin. Tako bo vino šmarsko-virštanjskega vinorodnega okoliša prišlo najbolj do veljave.

Jože Pratner, dipl. inž. agr.

BOLJŠI ČASI ZA VIRŠTANJČANA

Razstave so večinoma zato, da prikažejo najnovejšo izdelke in najboljše pridelke, ki jih dajejo tudi na pokušnjo in v prodajo.

Na Kozjanskem so bile v letih 1960, 1961, 1963 in 1964 dobro pripravljene in tudi obiskane razstave črnega ribeza in razstavi vina v Bučah 1956. in 1959. leta, ko je bilo strokovno ocenjenih okoli 160 vzorcev vina.

Te kmetijske manifestacije so bile dobro obiskane. Niso se jih udeleževali samo domačini, ampak gostje skoraj iz cele Slovenije in bližnjih krajev Hrvaške. Ob razstavah so bila vedno dobro obiskana strokovna predavanja.

Dolga leta ni bilo v šmarski občini nobene razstave sadja in vin, bilo pa je več razstav plemenske živine, ki so dosegle namen.

Da bi prekinila dolgoletni presledek in opozorila na probleme vinogradništva, je TOK Koperacija — Kmetijskega kombinata Šmarje priredila razstavo in pokušnjo vin letnika 1979 v Virštanju.

Razstavljeni in na pokušnjo so bila vina šmarskega področja, ki ga imenujejo na kratko kar virštanjski vinogradniški okoliš, kjer raste ta dober bel in rdeč virštanjčan, ki imata že drugo leto zaščiten izvoz.

Kot uvod v razstavo vin je bilo v Virštanju več strokovnih predavanj iz vinogradništva, vinarstva in posvetovanj o nadaljnji usodi naših vinogradov, grozdja in vin.

Predavali so znani strokovnjaki Višje agronomske šole in Kmetijskega zavoda iz Maribora.

Na razstavi je bilo zbranih 140 vzorcev belih in rdečih sort vin od kmetov — vinogradnikov. Sistem ocenjevanja je dopuščal največ

17 možnih točk. Deset članska komisija pkuševalcev vin — enologov pod vodstvom strokovnjakov Kmetijskega zavoda Maribor in KIS iz Ljubljane je ocenila vse vzorce. Vina z zbranimi 15,3 točke in več so prejela diplome, ostala dobra in pitna vina pa priznanja. Ocenjena vina so dokazala visoko kvaliteto s harmoničnostjo, pitnostjo, prijetno kislino in aromatičnostjo. To so potrdili tudi vsi obiskovalci razstave, ki so ocenjena vina tudi pokušali in si o visoki kakovosti Virštanjčana bili edini.

Na zborovanju ob zaključku razstave so vinogradniki ponovno kot že mnogokrat izrazili željo po gradnji lastne kleti, ker jim cena grozdja sedaj krojijo sosednje vinske kleti. Vinska klet v okolici Virštanja je bila načrtovana že pred dvajsetimi leti. Sedaj je ponovno aktualna in bo morala biti zgrajena do 1985. leta, če...

Zanimivo je vedeti, da je bilo nekdanj na Smarskem po starem katastru do dva tisoč hektarjev vinogradov, da jih je sedaj okrog 600 ha in da bi jih kmalu naj bilo po novi rajonizaciji in sprejeti agrokarti okoli 1.200 ha in da je že obnovljenih okrog 300 ha.

Naši vinogradi so večinoma na vinogradniških tleh, na strmih in za druge kulture neprimernih površinah. Kljub temu dajejo skrbno obdelani in negovani najboljše kapljico in večji dohodek kot enaka njiva v ravnini.

V Rakovcu — središču Virštanja — se je kar 40 vinogradnikov dogovorilo za skupno ureditev nad 10 ha kompleksa, ne oziraje se na mejnike. Parcelo so drenažirali, splanirali, zriholali, speljali nove vozne poti, uredili obračališča in pripravili za sajenje. Sedaj si jo bodo

ponovno razdelili in zasadili z belimi in črnimi sortami. Ta kompleks je za enkrat edini primer večje moderne in sodobne obnove vinogradov pri nas.

Letni plan odkupa 1985. leta je v normalnih razmerah okrog 3.000 ton grozdja, kar je nad 200 vagonov vina. Resno nas skrbi, kam s pridelkom.

Trta je letos rodila obilno, a zaradi muhastega vremena manj kvalitetno grozdje, ki je slabo in pozno dozorelo.

Franc Valenčak, inž. kmet. in Vy.

Novice izpred 50 let

HOTEL »HME LJ«

V Bačkem Petrovcu je pred več ko petdesetimi leti uspešno posloval hotel Hmelj. Ponujal je dobro domačo hrano in čiste sobe za solidne cene.

VERMORELKE

Tudi nad petdeset let je minilo od takrat, ko so po naših in vojvodinskih hmeljiščih škropili z nahrbtnimi in ročno prevoznimi škropilnicami Vermorel.

PATENT

Lazar Stanković iz Vrbsa je že pred več ko petdesetimi leti patentiral stroj za vezanje vrvice na gornjem delu hmeljske žičnice.

NOTRANJA TRGOVINA

Skladiščna dejavnost v naši DO in njeni problemi

DO Notranja trgovina ima dve skladišči, ki sta dislocirani, posebno skladišče — Transport je včasih prišlo do hude krvi, kar se je pa sedaj vidno izboljšalo. Skladišče ima od Transporta v najemu 2,2-tonski kamion, ki je vezan na »avtodan« in s katerim v skladišču sami razpolagamo. Tudi to je en korak naprej.

glavnem s kamioni našega Transporta. Tudi na tej relaciji: skladišče — Transport je včasih prišlo do hude krvi, kar se je pa sedaj vidno izboljšalo. Skladišče ima od Transporta v najemu 2,2-tonski kamion, ki je vezan na »avtodan« in s katerim v skladišču sami razpolagamo. Tudi to je en korak naprej.

V Zalcu, na južni strani železnice, je skladišče kmetijske mehanizacije, ki je primerno funkcionalno urejeno kot sodobno skladišče. Tu je zapo-

slenih skupno 5 ljudi. Je okoli 1.800 m² skladiščne površine, katere na žalost en del koristi eksport-inport. Leži tik kamionske ceste in razkladalnega tira postaje Zalec. To omogoča hiter in nemoten prevoz blaga na vagone in obratno in nemoten dostop vseh vrst kamionov do skladišča. Skladišče ima na razpolago nekaj osnovnih skladiščnih pripomočkov, kot so: skladiščni voziček dvokolice (rudel), novejši viličar 3-tonski ter traktorsko prikolico, kar omogoča

večje in hitrejše obračanje blaga in olajšuje fizično delo skladiščnim delavcem, ki pa morajo kljub temu opraviti še ogromno fizičnega dela. Blago ni paletizirano, kot to danes zahteva delovni proces v vseh sodobnih skladiščih.

Seveda pa tudi sama struktura blaga — pretežno kmetijska mehanizacija otežkoča paletiziranje. Problematično pa je to, ker je velik del blaga — kmetijska mehanizacija skladiščen zunaj, na prostem ob (Nadaljevanje na 8. strani)

JOŽETU ŠERTLU V SPOMIN

Težka in neusmiljena je bila vest, da ti je v sredo 19. 11. 1980 ugasnilo življenje, da je pretrgana nit življenja človeku v najplodnejši in najustvarjalnejši dobi.

Ne moremo doumeti, da smo te za vselej izgubili, da te ne bo več med nami. Slovo je tem težje, čim daljše je poznanstvo, tovarištvo. Začetki tvojega dela v naši OZD Hmezad segajo že v leto 1954, ko si bil zaposlen v združenem kmetijstvu Latkova vas. V letu 1964 pa si se vključil v naš kolektiv, v Strojno. Toliko let je že doba, ko smo te zares dobro spoznali.

Pokazal si toliko vneme, delovne zagnanosti, tovarištva in prijateljskega sodelovanja, da bo ostala za teboj v našem kolektivu vrzel, ki jo ne bomo mogli zapolniti.

Pogrešali te bomo, ne samo kot izredno vestnega sodelavca, pač pa tudi kot aktivnega družbenopolitičnega delavca, saj si v teh letih opravljal najpomembnejše funkcije v organih samoupravljanja, nazadnje kot sekretar OOKZ.

Ob slovesu čutimo dolžnost, da poudarimo tvojo zagnanost za delo vse do konca, tvojo preprostost, priljubljenost in odgovornost do sočloveka in družbe.

Nismo slutili, da nosiš v sebi kal krute, zahrbtnje bolezni, ki ji kljub svoji jekleni volji nisi bil kos. Vse do zadnjega si verjel, da boš ozdravel, tako da smo upali tudi mi.

Zelo, zelo te bomo pogrešali! Ostal nam boš v lepem spominu.

Sodelavci Strojne

prometni cesti in nezavarovan z ograjo, niti ni čuvaja. Zaradi tega je ta material izpostavljen kraji in uničevanju. Večkrat je že prišlo do kraje raznih priključkov na strojih in celo celih komadov. Skladišnik Glušič je že večkrat posredoval prijave na postajo PM, ki jih pa ni vzela v obravnavo, ker skladišče ni zavarovano.

Največji problem tega skladišča pa je v tem, ker ni najosnovnejšega za osebno higieno delavcev. Ni stranišča, sploh ni tekoče vode in nobene ogrevanja, razen električne peči v skladiščni pisarni. Ni prostora za garderobo, niti ni garderobnih omar. Zaposleni v našem skladišču hodijo na stranišče v sosednjo DO Strojna. Če pa slučajno oni ne delajo, potem pa v koruzo. Roke si univajo v deževnici, ki jo lovijo ob dežju. Res je ta voda mehka, mislim pa, da le

ni najbolj primerna za univanje. Pozimi še pa ta zmrzne.

Vem da je to zelo kritično povedano, menim pa, da velik del zazosenih članov naše DO sploh ne ve, pod kakšnimi delovnimi pogoji ti delavci opravljajo svoje delo in se povečujejo promet iz leta v leto. Tudi služba za varstvo pri delu je že v lanskem letu ugotovila te pomanjkljivosti v skladišču in jih posredovala odgovornim v naši DO. Do odprave teh pomanjkljivosti pa do danes ni prišlo. Glavni vzrok je, ker se že skoraj dve leti pripravljamo na gradnjo nove skladiščne hale ob blagovnici in ker smo obstoječe skladišče nameravali odprodati Strojni žalec. Sedaj je že tako daleč, da je podpisan sporazum z Gradisom o gradnji nove hale in se bo z gradnjo verjetno kmalu pričelo.

Franc Privšek

SOZD Hmezad
KZ Savinjska dolina Žalec
Kmetijstvo Žalec
Celjske mlekarne Celje

RAZPISUJEJO JAVNO LICITACIJO

za prodajo rabljenih osnovnih sredstev:

Kmetijska mehanizacija
Hladilne naprave za mleko
Poslovni inventar

Seznam osnovnih sredstev, namenjenih za prodajo je na DSSS vsake delovne organizacije.

Licitacija OS bo 26. 12. 1980 ob 9. uri v TZO Trnava.

Pred pričetkom licitacije morajo udeleženci plačati varščino v višini 10 % izklicne cene. V izklicni ceni je všteti prometni davek.

ZAHVALA

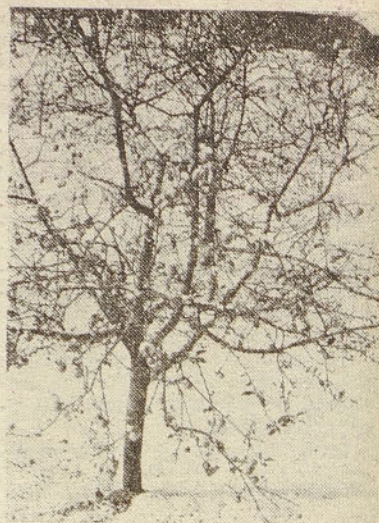
Ob prerani izgubi ljubega moža in očeta

JOŽETA ŠERTLA

se iskreno zahvalujemo kolektivu Hmezad Strojna Žalec, Samopostrežni restavraciji Celje, TOZD Kmetijstvo Latkova vas in vsem tovarišem in znancem za izraze sožalja, podarjeno cvetje in udeležbo na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala kolektivu Strojne za govor ob grobu in ostalo pomoč.

Latkova vas, 24. 11. 1980

Žalujoča žena Anica, hči Jožica z
zaročencem Milanom in sin Srečko

Zgodnji mraz je uničil na tone lepih in okusnih jabolk kar na drevju in povzročil kmetom veliko škodo

Koline, lep družinski praznik, so se pričele s prihodom mrzlih dni

Travenški
PREGOVORI

Ako se grudna bliska in grmi, drugo leto dosti vetrov buči. Tepežni dan (28. 12.) oblačen, k letu ne boš kraha lačen. Kadar dan se povečuje (21. 12.) zima brije le še huje.

Na jutri odloženo — v blato položeno.

Kolo časa ni mogoče pognati nazaj.

Nova metla dobro pometa.

Glasilo Hmeljar izdaja delavski svet SOZD Hmezad Žalec — Ureja uredniški odbor: predsednik Tone Gubenšek, dipl. inž. kmet.; člani: Jože Brežnik, dipl. inž. kmet., Metka Vočko, Jože Šabjan, Jože Zago-ričnik, Miljeva Kač, dipl. inž. kmet. — urednica strokovne priloge za hmeljarstvo, Vili Vybihal, kmet. inž. — glavni in odgovorni urednik — Uredništvo je v SOZD Hmezad v Zalcu, Ulica Žalskega tabo-ra 1 — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih — Mesečna naročnina 12,5 din — Tisk AERO Celje — tozd grafika

**HMEZAD
TOZD KMETIJSTVO
LATKOVA VAS**
objavlja prosto delo in nalogo
TRAKTORISTA

v DE Latkova vas.
Prijave sprejemamo v 15 dneh od
objave.

HMELJAR

DECEMBER — 1980 — ŠT. 5

PRIOLOGA ZA HMELJARSTVO

ERMENC Ernest, mag. agr.

Hmelj v naslednjem petletnem obdobju v Sloveniji in Jugoslaviji

Čas je, da analiziramo, kako smo uresnili načrt srednjeročnega razvoja SR Slovenije za obdobje 1976—1980 v hmeljarstvu in da intenzivno razpravljamo ter sprejemamo smernice za pripravo družbenega plana za nadaljnje srednjeročno obdobje 1981—1985.

Analiza izvajanja družbenega plana za hmeljarstvo v SRS in SFRJ za obdobje 1976 do danes je pokazala, da postavljenega plana obnove in povečanja površin pod hmeljem nismo izpolnili. Prav tako nismo izpolnili načrtane proizvodnje hmelja ne na enoto površine in seveda ne tudi v skupnem pridelku niti v Sloveniji niti v Jugoslaviji.

niti na enoto površine niti v skupnem pridelku. Planirali smo, da bomo letos pridelali ca. 4.000 ton hmelja, vendar bo pridelka le 3.250 ton, oziroma nekaj nad 1.540 kg suhega hmelja na hektar rodni nasadov. Po planu zaostajamo skoraj za 1.000 ton, kar je skupaj 25% manj od planiranega pridelka.

V Vojvodini imajo pridelok na enoto površine nekoliko večji kot v Sloveniji, saj pridelajo malo nad 1.500 kg suhega hmelja na hektar. Pridelok suhega hmelja letos v Vojvodini je okrog 1.500 ton.

Da nismo dosegli postavljenega plana, je gotovo več objektivnih, nekaj pa tudi sub-

tabilnejše, če bi bili hektarski pridelki večji. Izboljšalo pa se je stanje v hmeljarstvu pri nas v zadnjih dveh letih. Cena hmelja se je popravila, tako da so proizvajalci z letošnjo ceno zadovoljni. Naš hmelj spada v skupino aromatičnih hmeljev, ki so v svetu in v pivovarstvu bolj cenjeni in zato dosegajo večjo ceno kot sorte z veliko vsebnostjo smol. Obnova hmeljišč se je lansko in letošnje leto izboljšala, saj smo v teh dveh letih v Sloveniji obnovili 434 ha.

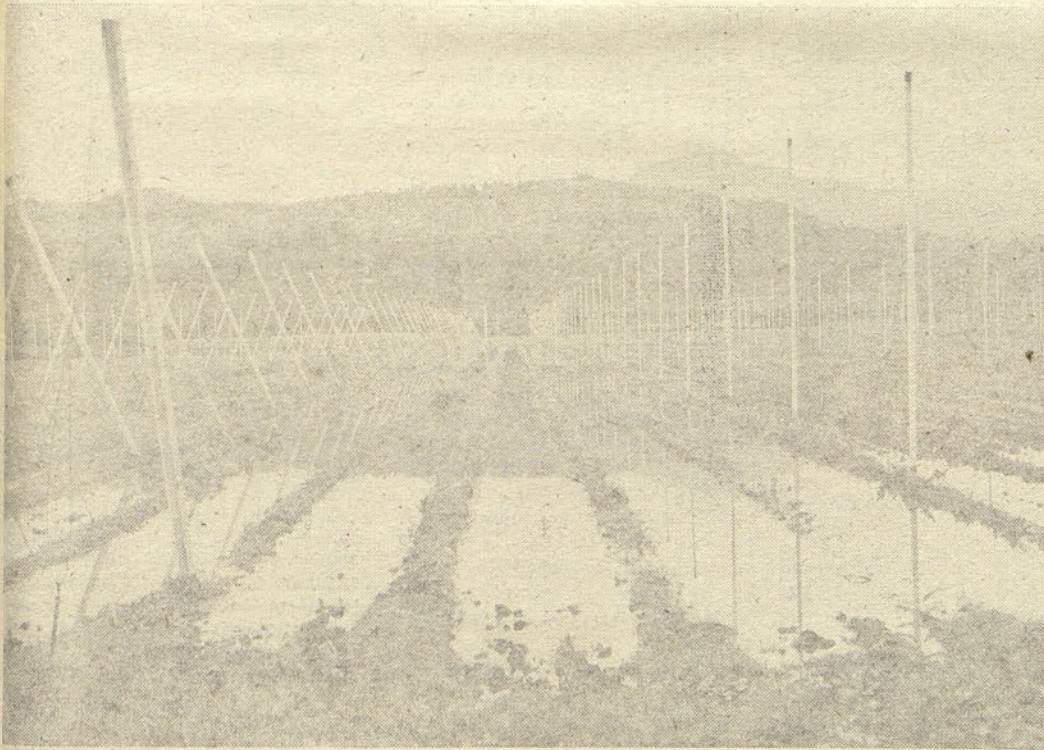
Glede na splošno situacijo v hmeljarstvu v svetu in pri nas upoštevajoč potrebne investicije in že zgrajene investicije, smo mnenja, da bi plan iz minulega srednjeročnega obdobja prenesli v prihodnjega 1981—1985. Gospodarske organizacije v družbenem sektorju in kooperaciji, ki pridelujejo hmelj, so za prihodnje plansko obdobje sprejele čvrste obveze glede površin in količin pridelanega hmelja. Do leta 1985 bodo pridelovale hmelj na površini 2.698 ha rodni nasadov in pridelale za tržišče v Sloveniji 4.128 ton suhega hmelja, ali na 1 ha 1.530 kg.

Tako bomo v Sloveniji leta 1985 pridelovali hmelj v družbenem sektorju na površini 1.827 hektarov in pridelali 2.795 ton suhega hmelja. V kooperaciji pa bomo gojili hmelj na površini 871 ha in pridelali 1334 ton suhega hmelja za trg. V Vojvodini tudi načrtujejo, da bodo povečali površine pod hmeljem, in sicer tako, da bi imeli leta 1985 1.614 ha nasadov in da bodo pridelali 2.482 ton suhega hmelja.

V Jugoslaviji bomo imeli leta 1985 4.311 hektarov rodni nasadov hmelja in pridelali 6.610 ton hmelja.

Jugoslovanska pivovarniška industrija bo leta 1985 potrebovala 2.700 ton hmelja za izvoza pa bo na razpolago 3.910 ton ali 60% od pridelanih količin.

Slovenija bo domače potrebe pokrivala s 1.500 tonami, za izvoz bo na razpolago 2.628 ton. Pripomniti moramo, da se svetovno tržišče zelo zanima za naš hmelj. Blizu 2.000 ton hmelja imamo do leta 1985 že prodanega po ugodnih cenah in za čvrsto valuto, in sicer za zahodno nemško marko in švicarski frank, tako da s prodajo v naslednjih letih ne bi bilo težav. Če bodo družba in banke zagotovile investicijska sredstva, bo naloga hmeljarjev, da čimprej izpolnijo postavljeni plan in oskrbijo potrebne količine hmelja domači pivovarski industriji in za izvoz. S povečanimi količinami hmelja bodo hmeljarji na eni strani ustvarili sebi primeren dohodek, na drugi strani pa bodo precej prispevali k uravnoteženju naše zunanjetrgovinske bilance. Pri izvozu hmelja ustvarjamo čvrste devize, brez uvoženega reprodukcijskega materiala. Tako se tudi hmeljarstvo vključuje v prizadevanja za stabilizacijo našega gospodarstva.

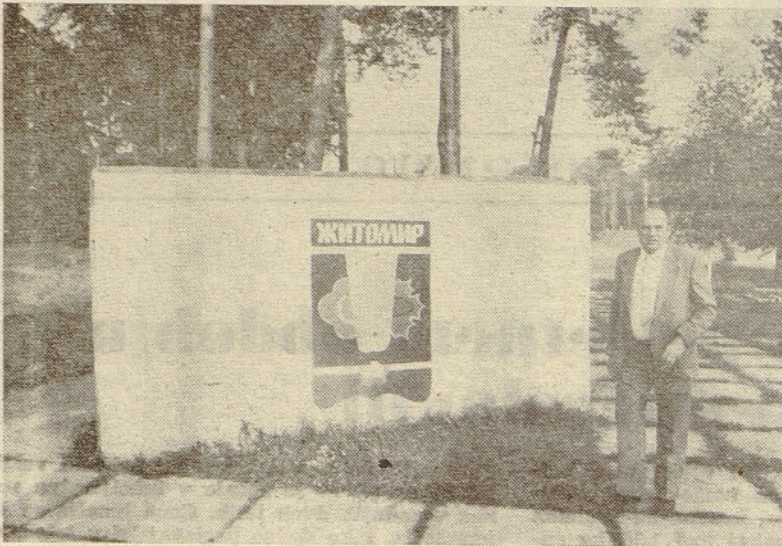

Ni dobro, kadar visoke vode obudijo spomin na že zdavnaj pozabljene struge in se hribi na dolgo in široko zrcalijo po hmeljiščih.

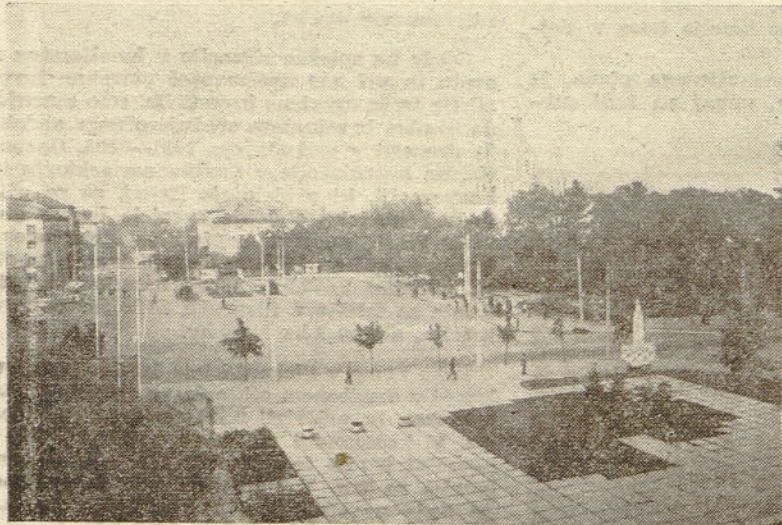
Pri obnovi v Sloveniji zaostajamo za 332 hektarov. Planirali smo, da bomo imeli letos pod hmeljem 2.615 ha, imamo jih pa le 2.283 hektarov. Tako smo plan za obnovo izpolnili v Sloveniji le 87,3-odstotno. V Vojvodini je situacija še slabša. Planirali so, da bodo imeli letos 1.500 ha hmelja, imajo pa ga le 940 ha in tako so dosegli le 62,7 odstotkov plana. Prav tako nismo dosegli v minulem planskem obdobju načrtane proizvodnje hmelja

objektivnih vzrokov. Med objektivne vzroke lahko prištevamo splošno stanje hmeljarstva v svetu in nizke cene za hmelj v minulem planskem obdobju. Tako je bilo v minulih letih pridelovanje hmelja večkrat na meji rentabilnosti, zlasti pri manjših hektarskih pridelkih. Nadpovprečni hektarski pridelki so bili tudi v preteklem obdobju ekonomsko zanimivi. Pravilna je ugotovitev, da bi bilo stanje v hmeljarstvu boljše, pridelovanje ren-

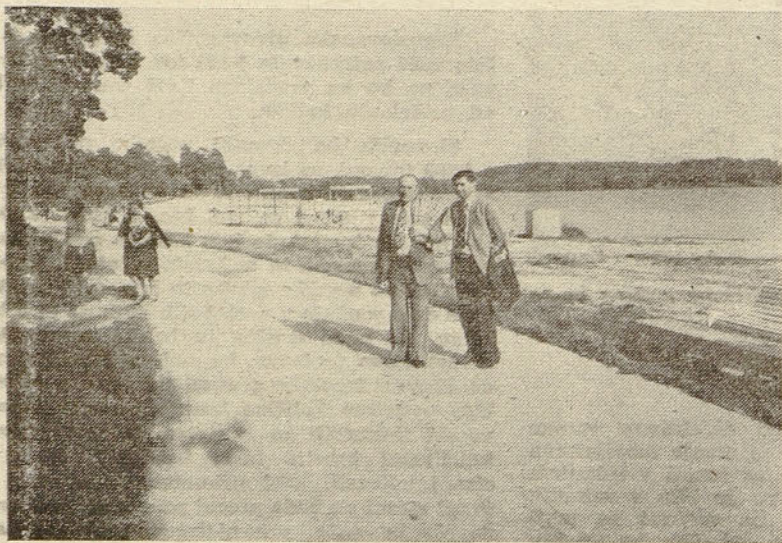
OBISK PRI SOVJETSКИH HMELJARJIH

Simbol Žitomira sestavljajo žitni klas, cvet lana in hmelj — kulture, ki so najbolj razširjene

Trg v Žitimiru je zjutraj še prazen, kajti delavnik se v mestu začne mnogo pozneje kot pri nas

Sprehajališče ob jezeru reke Teterev v bližini Žitomira v nedeljo popoldne

Med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo je bilo dogovorjeno, da bo sta v letu 1980 izmenjali kmetijske strokovnjake, ki delajo v hmeljarstvu. Tako sta letos junija obiskala Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo v Žalcu strokovnjaka iz Ukrajinskega inštituta za hmelj v Žitimiru, in sicer namestnik direktorja inštituta Godovanij A. Arkadije in strokovnjak za žičnice tov. Lev Beljajev. Od 9. do 17. septembra pa smo Jugoslovani obiskali Inštitut za hmeljarstvo v Žitimiru in oddelek za hmeljarstvo pri ministrstvu za kmetijstvo v Moskvi in sicer mag. Ernest Ermenc in ing. Milan Veronek iz inštituta v Žalcu ter prof. Andrej Mijavec iz Zavoda za hmelj i sirak iz Bačkega Petrovca.

Devetega septembra so nas pričakali ruski kolegi na letališču Berispol v Kijevu, od koder smo se odpeljali v Kijev in naprej v Žitimir. V Žitimiru smo se mudili šest, v Moskvi dva dni. Namen obiska je bil spoznati delo na selekciji hmelja, njihovo tehnologijo v hmeljski proizvodnji ter način graditve žičnic. V Žitimiru smo obiskali združenje »UKRAHMELJ«, Inštitut za hmeljarstvo, tovarno za proizvodnjo betonskih elementov za žičnice, en sovhov in en kolhoz v bližini Žitomira.

Inštitut za hmeljarstvo v Žitimiru je bil ustanovljen kot Postaja za hmeljarstvo leta 1924. Osnoval ga je Ivan Zasuchin. Leta 1932 je dobila postaja republiški značaj, a od leta 1976 dalje je Ukrajinski inštitut za hmeljarstvo ena največjih ustanov za raziskovanje hmeljarstva v svetu. Na inštitutu dela 160 delavcev, od tega je 27 kandidatov kmetijskih, tehnoloških, tehničnih in prirodno-matematičnih znanosti in 70 višjih tehnikov in tehničnih sodelavcev. Direktor inštituta Kurovskij in Ivan Petrovič sta nas seznanila z organizacijo inštituta, njegov namestnik Godovanij A. Arkadije pa je skrbel za nas ves čas obiska.

Inštitut ima več oddelkov in laboratorijev, in to:

- Oddelek za selekcijo
- Oddelek za razmnoževanje sadilnega materiala in matične nasade
- Oddelek za mehanizacijo v hmeljarstvu
- Oddelek za agrokemijo,
- Oddelek za tehnologijo
- Oddelek za laboratorijske raziskave in predelavo hmelja
- Oddelek za varstvo rastlin
- Oddelek za ekonomiko in organizacijo dela
- Oddelek za agrotehniko
- Oddelek za normative
- Oddelek za informacije in zveze s prakso.

Razen tega imajo laboratorij za biokemijo, laboratorij za toksikologijo, laboratorij za citologijo in laboratorij za agrokemijske raziskave.

Inštitut razpolaga s 60 ha hmeljišč v treh krajih, od katerih je ena v Žitimiru, ena v sovhovu Dubovaja v Žitomirski oblasti in ena v sovhovu Mirohošča v Rovenskoj oblasti.

Na oddelku za selekcijo imajo velik sortiment hmeljnih sort, ki jih testirajo in ugotavljajo njihovo sposobnost za aklimatizacijo. Uporabljajo ga za potrebe selekcije v razmerah Ukrajine. V sortimentu smo si ogledali več kot 100 sort hmelja, med katerimi so tudi naše: savinjski golding in A-sorte, dočim vojvodinskih in naših B-sort še nimajo.

Nove sorte skušajo dobiti z odbiro, s križanjem in pridobivanjem mutacij. Pri križanju se v glavnem poslužujejo priznanih domačih in tujih sort in jih kombinirajo z moškimi rastlinami iz Rusije, posebno iz Altaja. Poleg velike rodnosti si postavljajo za cilj na prvo mesto vzgojo ranih sort, ker so poletja v pokrajinah, kjer gojijo hmelj, kratka — veliko vsebnost aktivnih snovi in odpornost proti peronospori in ušem. Selekcioniran material preizkušajo v posebnih matičnjakih, kjer ocenjujejo ravnost, ranost, rodnost, lastnosti storžka in tehnološko vrednost. Nato odbranke preizkušajo še v selekcijskem matičnjaku. Najboljše odbranke klonsko razvijajo in detajlno preizkušajo.

Mutacije izzovejo s tretiranjem semena s kolhicinom. Svoj čas so pridobivali mutacije s tretiranjem vegetativnih vrhov s kolhicinom. Dobljene miksploide in poliploide najprej morfološko raziščejo. Za sedaj še nimajo triploidnih, niti tetraploidnih oblik posameznih sort.

V Ukrajini v glavnem pridelujejo in gojijo klon 18, ki zavzema od 80 do 90 % površin. Ta klon spada v razred aromatskih hmeljev. V sortno listo je bil uveden že leta 1936. Njegov avtor je Svričevski P. S.

V proizvodnjo uvajajo tudi klon žitomirski 5, ki daje za 200 do 300 kg več pridelka od klona 18. Odpornejši je proti peronospori in ušem in doseže do 6 % alfa smol. Rajoniziran je za Rovenski rajon. Avtorja sorte sta Garbuzova D.A. in Žitko E. P.

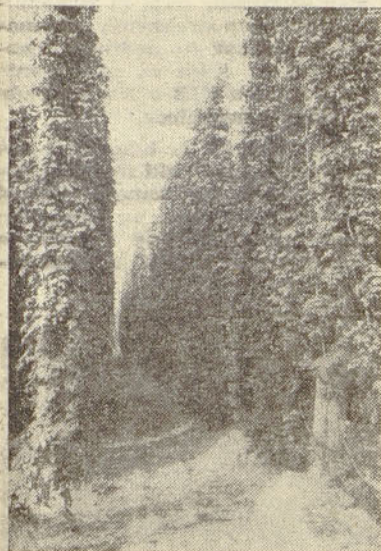
Sorta poleskij je klonska selekcija najverjetneje northern brewerja, rajonizirana za Poleski rajon. Avtor sorte je Datsjuk V. P. Sorta poleskij in žitomirski 5 zavzemata ca. 10 % površin v Ukrajini. Nove eksperimentalne sorte pa so žitomirski 8 (avtor Garbuzova) in ukrajinski 38 ter ukrajinski 55 (avtorja Garbuzova in Žitko).

V inštitutu veliko delajo na agrokemijskih raziskavah. Predvsem ugotavljajo odvisnost pridelka od odmerkov časa in načina gnojenja in raziskujejo fotosintetski potencial in formiranje aktivnih snovi storžka, kot so

grenčične snovi, eterična olja in polifenoli pri različnih kultivarjih. Nadalje ugotavljajo dinamično akumulacije rezervnih hranilnih snovi v podzemnih organih hmelja z ozirom na strojno obiranje. Ugotavljajo tudi vpliv kemičnega sestava kultivarja na naravno odpornost proti peronospori in ušem.

V oddelku za agrotehniko raziskujejo načine obdelave zemlje, zasnovano novih nasadov, čas in način rezi, način napeljave, čas napeljave, gnojenje hmeljišč ter optimalno velikost vegetacijskega prostora za hmelj.

Prišli so do zaključka, da je najprimernejša velikost vegetacijskega prostora za eno rastlino pri V-sistemu površina 3 m². Rezultati, ki so jih dobili pri raziskavah, so obvezni sestavni del agrotehniko na sovhozih in kolhozih.

Z obiranjem hmelja so začeli letos 14 dni pozneje. Najbolj razširjena sorta v Ukrajini je klon 18, ki je letos kljub poznemu obiranju slabo dozorel

Pri varstvu rastlin imajo največ problemov s peronosporo, ušmi, rdečim pajkom in rilčkarjem. Proti peronospori škropijo 4 do 5-krat z bakrenimi in organskimi preparati. Proti ušem uporabljajo rumene pripravke, s katerimi škropijo pozimi slive in primarne gostitelje uši. V sezoni uporabljajo karbofos. Za uničevanje rilčkarja uporabljajo heksakloran ali bazudin. Proti plevelem škropijo najčešče s simazinom.

V inštitutu preizkušajo tudi stroje za obnovo hmeljišč, za osnovno in medvrsto obdelavo, za zaščito, za obiranje ter za sušenje hmelja. Stroji, ki jih uporabljajo v hmeljarstvu, so priključki za medvrstno obdelavo PRVIV 1,5 in PRVIV 2,5 AH, obrezovalnik za hmelj, in sicer domači OKH-1 in OKH-2, z enim oziroma dvema diskoma in češki OHR-1 in ORH-2. Za varstvo rastlin uporabljajo najčešče domače škropilnice OP-400 — 4 in POV. Škropilnica je pnevmatična s 400-litrskim sodom. Na pod-

lagi raziskav je v inštitutu konstruiran mobilni obiralni stroj HNP 16. Zamisel stroja je originalna, saj ga je možno prevažati od hmeljišča do hmeljišča s traktorjem. Poganja ga prav tako traktor 70 MP. Razen tega imajo na večini sovhozov češke obiralnike ČCH-4 in LČCH-2, ki imajo izredno veliko storilnost. Sušilnice imajo klasične: z ventilatorji, domače proizvodnje, kakor tudi tunelske PHB 750 češke proizvodnje.

V Ukrajini pridelujejo hmelj od leta 1901. Sedaj računajo, da ima Ukrajina 7000 ha pod hmeljem in od tega okoli 5000 ha v žitomirski oblasti. Mi smo si ogledali sovhoz Rea v berdičevskem rajonu. Sovhoz ima 3.500 hektarov zemlje, od tega 140 ha hmeljišč. Opremljen je s potrebno mehanizacijo za pridelovanje, obiranje in sušenje. Opора je betonska. Pridelujejo klon 18 in pridelajo povprečno 13—14 q/ha. Lansko leto so dosegli povprečni pridelek 17,28 q/ha.

Obiskali smo tudi kolhoz Ždanova v korostičevskem rajonu, kolhoz ima 30 ha hmelja na lesenih žičnicah. Nekateri nasadi so starejši od 15 let. Sedaj gradijo nove žičnice z betonskimi drogovi. Betonski drogovi so polni armatura je betonsko železo. Žična mreža je iz žgane žice. Postavljanje enega betonskega stebra vključno z vrtanjem jame in zasipanjem traja 2—5 minut. Za postavljanje stebrov imajo kombiniran priključek, ki ga sestavljajo hidravlični sveder za vrtanje jam in pa streme s škripcem in vitlom za dvigovanje in postavljanje betonskih drogov. Priključek je montiran na traktorju srednje moči. Pridelek hmelja v Ukrajini je okrog 9 q/ha.

V Žitimiru smo obiskali tudi podjetje za izdelavo betonskih elementov za hmeljišča, kjer izdelujejo tudi druge gradbene elemente. V podjetju je zaposlenih 350 delavcev. Letno proizvedejo za okoli 500 ha betonskih drogov. Težina enega stebra znaša 720 kg, steber pa prenese 4.000 kp obremenitve.

Raziskovalno delo na inštitutu za hmeljarstvo v Žitimiru je na visokem nivoju. Pogoji za proizvodnjo hmelja v Ukrajini niso ugodni, zato tudi težko dosežejo velike pridelke. Značilno za hmeljarstvo Ukrajine je še velik delež ročnega dela. Za 1 ha porabijo nekajkrat več delovne sile kot pri nas, in sicer okrog 4.000 delovnih ur.

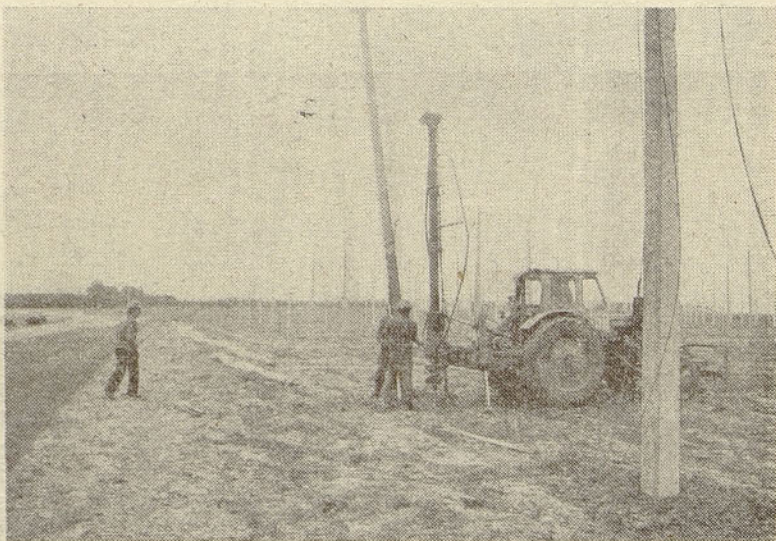
Razen v Ukrajini, imajo v republiki Rusiji hmelj na približno 7.000 ha. Od tega je 5.500 ha v polni rodnosti. V čuvaški avtonomni pokrajini imajo nad 3.500 hektarov hmeljišč, hmelj pa gojijo še v Mariskij avtonomni oblasti, Brijanskem in Penzenskem rajonu, kot tudi na Altaju. Pogoji za pridelovanje so nekaj slabši kot v Ukrajini, toda če koristijo sodobno tehnologijo, dosežejo enake pridelke. Raziskovalno delo na hmelju v ruski republiki Rusija izvajajo v republiki znanstveno raziskovalni postaji za hmelj v Aškinu, ki leži 60 km severovzhodno od Moskve. Na tej raziskovalni postaji dela skupno 25 znanstvenih delavcev, ki imajo svoje raziskovalne centre, lo-

Na novi parceli za hmeljišča v kolhozu. Poleg izkrčenih starih hmeljišč osvaja hmelj v Ukrajini tudi nove površine. V ozadju hmeljišče kolhoza, ki ga bodo letos izkrčili

Direktor Leo Beljajev (v sredini) je povedal, da so pri postavljanju betonskih žičnic zelo uspešni in da jih gradijo tako hitro, da jih s sajenjem ne dohajajo

Priključek za vrtanje lukenj in postavljanje betonskih stebrov je zelo učinkovit, saj je potrebno za vrtanje luknje in postavitve stebra le okrog 3 minute časa. Letno postavijo do 500 hektarov betonskih žičnic

cirane v Brijansku (7 strokovnjakov) in v Altaju (3 strokovnjaki). Prej so imeli izpostavo tudi v Čuvašiji, toda sedaj tam organizirajo posebno raziskovalno postajo za hmeljarstvo.

Z delom raziskovalne postaje v Ašukinu nas je seznanil direk-

tor Krilov Dimitrij Dimitrovič in namestnik direktorja Lukina Dina Ivanov.

Raziskovalno delo na postaji v Ašukinu se odvija v več oddelkih in to: oddelku za selekcijo, v oddelku in laboratoriju za varstvo rastlin. V tem oddelku dela 5

raziskovalcev. V oddelku za agrotehniko dela 7 raziskovalcev. Postaja razpolaga z 250 ha zemlje, od tega 160 ha ornih površin in 30 ha hmeljišč. V selekciji se delo odvija po sodobnih metodah. Oddelek je pripravil že več novih sort, ranih, ki zavzemajo 90 do 98 % površin v Čuvašiji. Imajo kratko vegetacijsko dobo: 90 dni in 7 do 8 % alfa kislin. Avtorja sta Belorosova in Nadžeždinskij. Nove sorte so prilagojene pogojem Rusije. Gibrinij in orožajni sta novi sorti, katerih avtor je Libatski. Nadalje imajo še sorte istrijski, kaonaskij, kaonaskij krasivij, katerih avtor je Pižov. Razen odbire in križanja intenzivno delajo tudi na pridobivanju novih sort s pomočjo mutacij.

V agrotehniko uporabljajo v glavnem podobna orodja kot v Zitomiru, podobni pa so tudi raziskovalni programi. Pri varstvu jim predstavljajo poseben problem peronospora in uši. Probleme rešujejo po eni strani z vzgojo odpornih sort, na drugi strani pa z intenziviranjem varstva. Sistemi pridelovanja hmelja so podobni kot v Ukrajini.

Zadnji dan bivanja v SZ smo obiskali ROSHMEL, to je združenje, ki se ukvarja z intenziviranjem proizvodnje in širjenjem hmeljarske proizvodnje, predelave in prodaje hmelja. Združenje je direktno podrejeno ministrstvu za kmetijstvo ruske republike.

Direktor Rosthmelja Ivanov Aleksevič Albert nas je seznanil z organizacijo hmeljarstva v Ruski republiki. Poleg tega pa smo dobili izčrpane informacije še od A. A. Knjazeva in M. N. Dobrovoljskega, ki sta odgovorna za mehanizacijo in proizvodnjo hmelja.

V republiki Rusiji imajo nekoliko nižje pridelke hmelja kot v Ukrajini, in sicer pridelajo okrog 8 q hmelja v povprečju na hektar. Pri njih je krajša vegetacija kot pri nas, in sicer ima hmelj za rast in zorenje na razpolago le okrog 95 dni. V hmeljiščih je še veliko ročnega dela, saj še 60 % pridelka obirajo ročno. Imajo tudi veliko pomanjkanje delovne sile. Glavni problem pri njih je mehanizirati hmeljarsko proizvodnjo in preiti na novo tehnologijo, da bi zmanjšali količino živega dela.

Vodilni in znanstveni delavci ukrajinskega in ruskega hmeljarstva so izrazili željo za živahnjšo izmenjavo strokovnih informacij in obiskov na področju hmeljarstva in željo za sodelovanje na kongresu IHB v Novem Sadu v vlogi opazovalcev.

Dogovorjeno je bilo, da bomo izmenjali selekcijski material, bodisi sortno priznanega, bodisi eksperimentalnega, o čemer se bodo zainteresirane institucije odločale na osnovi obojestranskih koristi.

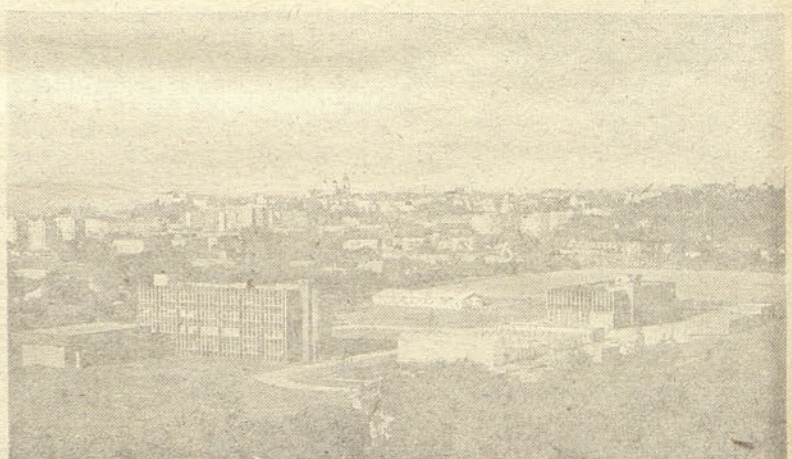
Betonska sidra za sidranje žičnic

Obivanje hmelja v nasadu sort in matičnih nasadih za razmnoževanje rastlin je izključno ročno. Sicer pa v Ukrajini oberejo že polovico pridelka s stroji

Ogled gospodarskega razstavišča v Moskvi, kamor so nas popeljali strokovnjaki Moskovske raziskovalne postaje za hmeljarstvo iz Ašukina

Hmeljarski inštitut v Zatecu, ČSSR, je bil po šestih letih dograjen 1974. leta. Zaposlenih ima 15 znanstvenih delavcev, 2 znanstveno-tehnična delavca, 27 strokovnjakov s fakultetno izobrazbo in 64 tehnikov, laboratorijskih in drugih delavcev. ČSSR ima okrog 10.400 ha hmelja

M. Zolnir

1930-80

50

let

glasila

H MELJAR

USPEŠNO SODELUJMO NASLEDNJIH 50 LET!